

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 5. V aastakäik

TEATAJA

1. märtsil 1930. a.

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:	Toimetus:	Kuulutuste hinnad:
Aastas . . . . . kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. . . . . kr. 40.00
Poolaastas . . . . . „ 1.50	Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35	1/2 „ . . . . . „ 22.00
Välismaale . . . . . „ 5.00	Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval	1/4 „ . . . . . „ 12.00
Poolaastas . . . . . „ 3.00	12—2 p. l.	Kaanelülgedel—kokkuleppel

SISU: Tervilja ja leivajahu liikumisesse punitavad korraldused Helveetsias. Miks on põhjendatud Eesti lpu all tegusevad laevallinid. Seaduslikust tööaja kitsamusest mele tööstuses. Eesti Pank 1929. a. majanduselus Kaubandus-tööstuskoja Teataja kirjavahetus. Kaubandus tööstuskoja teateid. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Tartu tööstuslikke ettevõtteid. Tolliteateid. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

Aktsiaselts A. Le Coq'i

LONDON — TARTU

õllefabriku

õlu ja porter

ning keedetud mõdu, limonaad, sooda, selters

tuntud headuses.

Teravilja ja leivajahu liikumisesse puutuvad korraldused Helveetsias.

Monopoli sisseadmise kavatsused meil.

Kuna meil on paevakorrale kerkinud teraviljamonopoli sisseadmise küsimus, siis, arvame, pole liigne võtta lähema vaatluse alla vilja liikumise kontrolli korralduse, mis Helveetsias läinud aasta suvel maksma pandi.

Vilja ja jahu riiklikku monopoli selle mõiste otsekohesemas ja laialisemas mõttes Helveetsias ei ole. On olemas vaid teatud kontroll teravilja ja jahu liikumises üle piiri sisemaale ja liikumise kohta sisemaal, mis hakkas maksma 1. juulil 1929. a., kusjuures küll jahu sisseveo kohta tarvitatakse ütelust Backmehlmonopol, kuid seda ainult jahu sisseveo ainuõiguse mõttes, sest jahu liikumine sisemaal on vaba ja mitte monopoliseeritud. Enne kui asuda üksikult teravilja ja jahu liikumisesse puutuvate korralduste vaatlemisele, mõni sõna üldisema iseloomuga.

Helveetsias maksva tollitariifi järele on sisseveo toll kõne all olevate ainete pealt:

1. Teravilja igasugune (nisu, rukis) Fr. 0.60 pro 100 kg.

2. Leivajahu igasugune (nisu, rukis) Fr. 4.50 pro 100 kg.

Neist tollimääradest näeme, et Helveetsia peab tarvilikuks oma sisemaa veskiasjandusele anda jahvatuskaitset suuruses, mis mitme ja mitmekordselt ületab kaitse, mida Eesti oma veskitele tollidega anda arwab, — tõesti ainult arwab, sest tegelikult ei anna praegu maksvad jahutollid meie veskitele kaugeltki mitte kaitset, mis tarvis oleks selleks, et nad saaks edukalt ja kahjuta võistelda välismaalt sissevoolava odavalt produtseeritava Ameerika jahuga. Seega on ka seletatav meie suur jahu sissevedu. Kui sellele kõrgema tolliga piir ette tõmmataks, saaksime rohkem oma enese vilja jahvatamiseks ära tarvitada ja seevõrra sissevedu vähendada. Mida varem niisugune tollikõrgendus välismaa jahude kohta maksma pannakse, seda rutem saame suuremal määral oma sisemaa vilja kasutamisele asuda ja niimoodi osaltki kaasa aidata praegust kriisi meie viljaturul kergendada.

Helveetsias maksma pandud korraldused teravilja ja jahude kohta taotleavad kahte sihti või eesmärki: anda kaitset esiteks viljakasvatajale ja teiseks veskiasjandusele. Selle teostamiseks on tollivalitsuse kätte usaldatud vilja liikumise kontroleerimine.

Vaatame nüüd, missuguste korralduste kaudu

seda kaitset nimetatud mõlema majandusharu kasuks kätte saada loodetakse. Eestkätt võtame vaatluse alla

teraviljasse puutuvad korraldused.

Liit hoiab oma käes maa varustamise kindlustamise mõttes tagavaraks 80.000 tonni vilja. 40.000 tonni hoiab Liit oma aitades, või paigutab maksu eest üriaitadesse võimalikult ühetaoliselt üle terve maa laiali, kuna 40.000 tonni peavad veskid (Handelsmühlen), s. o. veskid, kes ise vilja ja jahu ostavad ja müüvad omal arvel, maksuta oma ladudesse võtma ja seal hoidma. Liit ostab viljakasvatajailt otsekohe ilma vahelalitajateta nende poolt kasvatatud vilja ja maksab selle eest keskmiselt Fr. 8.50 iga 100 kg nisu eest kõrgemat hinda, kui on maailmatuuhind ühes veo ja tolliga Helveetsia piiril. Nisu hinna alusel määratakse hinnad teiste vilja sortide kohta, ja viljakasvatajail on õigus nõuda, et Liit neilt kõik nende poolt kasvatatud vilja niisuguse kõrgema hinnaga vastu võtaks. Vili peab olema kuivatatud, puhas jne. Vilja ostuhind määratakse Liidu Nõukogu poolt iga aasta kindlaks. Et vilja kasvataja ka selle vilja eest, mis tema ise, tema kodukondsed ja tema majapidamises ametis olevad isikud ära tarvitavad, sama soodustust saaks, mis Liidulegi müüdüd vilja eest, siis annab seadus temale õiguse saada oma majapidamises äratarvitatud vilja hulga pealt n. n. jahvatuspreemiat. Selle preemia suurus on Fr. 7.50 iga jahvatatud 100 kg. vilja eest, mägestikus aga koguni Fr. 12.— Kuid hulk, mille pealt jahvatuspreemiat maksetakse, ei tohi ületada teatud normi ja nimelt ei või ta olla aastas üle 200 kg nisu või rukki jne. või üle 300 kg maisi iga alaliselt majapidamises toidustusel seisnud isiku kohta. Ka hooajatöölisi võib arvesse võtta, kuid ainult siis, kui nad vähemalt ühe kuu jooksul toidustusel on seisnud. Jahvatuspreemia maksetakse välja üks kord aastas n. n. jahvatuskaardi (Mahlkarte) põhjal, mis igal aastal viljakasvatajale välja antakse ja millesse igakordne jahvatus sisse kantakse. Kes Liidule kõrgendatud hinnaga vilja müünud ehk kes kasutanud jahvatuspreemiat, ei tohi välismaalt sisse veetud vilja osta, kuid erikordadel võib neile selleks ametlikult poolt luba anda. See mnevilja sissevedu võib sündida ainult ametliku loa põhjal.

Viljaga kauplemine sünnib Liidu järelevalve all. Viljaga kauplejad on kohustatud ennast tollivalitsuses registreerima ja peavad samuti registreeritud olema Helveetsia kaubandusregistris. Nad peavad kirjalikult ennast kohustama korralikke raamatuid pidama, Liidu organitele kontrolli teostamiseks lubama neid raamatuid näha ja igasuguseid seletusi andma kontrolli kindlustamiseks, leivavilja ainult veskitele ehk ainult teistele registreeritud ja samasugusele kohustusele alla kirjutanud viljakaupmeestele müüma ja lõpuks kautsjoni maksma Liidu nõudmistele täitmise kindlustamiseks. Kõik sama maksab ka ladude kohta. Importöörid, kui nad ei ole ise vilja saajad, peavad tollideklaratsioonis vilja saaja aadressi täpselt üles andma ja see saaja peab olema annud ülalnimetatud kohustuse (Revers). Viljakaupmehed, kes viljaga kauplevad, ladusid peavad või vilja impoteerivad, peavad iga kuu lõpul ülemtollivalitsusele ettekirjutatud vormularil teatama vilja läbikäigu kohta, üles andes iga müüjat ja ostjat, iga viljaliigi kohta eriti. Veskid peavad samuti iga kuu lõpul erilisel vormulaaril teatama vilja tuleku ja mineku kohta. Vili, mille pealt sisseveo juures on maksetud lisatolli vähemalt Fr. 15.— suuruses iga 100 kg pealt, ei allu mingile kontrollile. Niisugune vili on liikumises täiesti vaba ja tema kohta mingit järelevalvet ei peeta. Temaga võib vabalt kaubelda igäüks.

Veskitesse ja jahusse puutuvad korraldused.

Kes veskit pidada tahab, peab ennast vastavalt registreerima, ennast allkirjaga kohustama veskite kohta käivaid korraldusi ja nende peale pandud kohustusi täpselt täitma ja selle kindlustuseks kautsjoni sisse maksma (rahas, väärtpaberites ehk pangagarantiiga). Veskid on kohustatud raamatuid pidama vilja sissetuleku ja tema äratarvitamise kohta, samuti ka jahu ja kõikide muude jahvatustulemuste ja jätiste üle, mis välja on läinud. Veskid on kohustatud nende ruumidesse paigutatud vilja ümber töötama. Ümbertöötamatult (täht. terades) ei tohi veskid vilja oma ruumidest välja lasta. Neile võib aga erikordadel selleks ametlikult poolt luba anda. Oma tagavara 80.000 tonni suuruses ülalhooldmiseks, ostab Liit vilja sissemaalt kõrgendatud hinnaga ja puuduva osa muretseb maailmaturu hindadega välismaalt. Sellest viljast paigutab Liit poole oma ladudesse ehk maksu eest üüriaitadesse, kuna poole — 40.000 tonni — on veskid kohustatud võtma oma ruumidesse ilma erilise tasuta. Samuti tasuta peavad

nad seda vilja enda juures hoidma ja valvama, et ta ei läheks rikki. Aaegajalt peavad nad seda vilja asendama teisega, mida Liit neile annab või nemad ise muretsevad. Iga aasta alul määrab Liit (Getreideverwaltung) kindlaks, kuipalju iga veski on kohustatud enda juure Liidu vilja ladusse võtma. See hulk määratakse kindlaks eelmise aasta leivajahu jahvatuse hulga põhjal. Veskeid, kellel tema osa peale langenud vilja hulga laagerdamiseks vastavad ruumid puuduvad, võib vabastada kohustusest vilja oma ladudes hoida; see vili paigutatakse niisugusel korral Liidu oma lattu, kuid veskiomanikult nõutakse vastavalt ladumaks jne. sisse tariifi põhjal, mis maksev Liidu raudteede ladumajades. Veskitele hoiale antav vili peab olema kõrgevärtuslik ja koosnema sortidest, mida veskiasjandus eelistab. Ka sisemaa vilja võib Liit veskitele ladusse anda. Ladusse paigutamisel katsutakse võimaluse järele rahuldada veskite erisoove sortide suhtes. Veskid on kohustatud Liidult ära ostma tema poolt kokkuostetud sisemaa vilja hinnaga, mis igal sügisel Liidu Nõukogu poolt kindlaks määratakse peale seda, kui veskiasjanduse arvamine ära on kuulatud. Iga veski on kohustatud Liidult sisemaa vilja vähemalt niipalju ära ostma, kui palju välja teeb kuuelik tema läinudaastasest kogu jahu väljalaskest, ümber arvatud vilja peale. Sellele ostu juures peab veski raha ette maksma.

Peale seda, kui jahu veskest esimese ostja kätte on läinud, kaob tema üle valitsuse järelevalve edasilikumise suhtes: ei ole enam ei kontrolli ega mingisuguseid kitsendusi edasiandmisel. Kuid valitsusel jääb kohuseks jälgida jahu ja leiva hindu. Kui selgub, et jahu ja leiva hinnad ebamääraselt kõrgele tõusevad, siis võib Liidu valitsus teostada oma ainuõigust odavama välismaa jahu sisseveoks ja püüda sellele jahu turule laskmisega hindu loomulikumale pinna alla viia.

Nagu juba öeldud, jahu sisseveo ainuõigus on Liidu käes. Liidu viljavalitsus võib anda kas üldiseid või üksikuid lube jahu sisseveoks, kuid ainult tingimusel, et niisuguse jahu pealt makstaks lisatolli (n. n. Ausgleichszollschlag) Fr. 20.— suuruses iga 100 kg pealt. Niimoodi saab Liit ülemääraste jahu- ja leivahindade vastu võidelda, kuid pakub selle juures veskitele kaitset nii kõrgelt, et välismaalt sisse toodud jahuhinnad ei või saada oma sisemaa veskitööstusele hädaohlikuks.

Kui nüüd katsuda lühidalt eelpoolkirjeldatud kokku võtta, siis saame järgmise pildi: Vil-

jakasvatajale on kindlustatud tema nisu eest hind, mis on keskmiselt kõrgem maailmaturu hindadest Fr. 8.50 iga 100 kg pealt ja sama kõrget soodustust või paremust saab ta ka iga teise teravilja pealt, vastavalt selle väärtusele. Meie rahas teeb see lisandus välja umbes 100 senti nisu puuda peale. Niimoodi Liidu poolt kõrgema hinnaga kokku ostetud vili antakse veskitele (Handelsmühlen), kes ta koos välismaalt kontrolli all odavalt sisse toodud viljaga ära jahvatavad. Arvatavasti moodustab see sisemaa vili umbes kuuendiku kogu Handelsmühle'del jahvatusele tulevast viljast. Ainult sel kombel, s. o. ostes viljakasvatajail vilja kallilt üles, reguleerib Liit ise viljahindu — muidu on teravilja hinnad täitsa vabad ja kujunevad vabas võistluses kaupmeeste ja veskite tegutsemisel. Et Liidule ei saadaks müüa välismaalt sisse toodud odavat vilja sisemaa vilja pähe kõrgendatud hinnaga, mis Liit viimase eest maksab, siis on sisse seatud kontroll välismaalt sisse toodud vilja liikumise kohta. Kuid vilja importööridele on võimaldatud vilja sisse tuua ja sellega kaubelda ka ilma kontrollile allumata, kui nad harilikule tollile veel lisatolli juure maksavad Fr. 15.— iga 100 kg vilja pealt.

Sisemaal valmistatud jahu liikumine ja hinnad on täitsa vabad ja olenevad täielikult ainult vabast võistlusest kaupmeeste ja veskite tegutsemisel. Mis puutub aga välismaa jahudesse, siis on selle sisseveo ainuõigus Liidu enese käes, mispärast siis ka see nimetus: Backmehlmonopol. Kui siis Liit leiab tarviliku olevat välismaalt jahu sisse tuua lasta, siis annab ta selleks litsentse, kuid jahu sisseveo tingimiseks on selle juure kõrge lisatolli maksimine — Fr. 20.— iga 100 kg pealt, peale tolli, mis on Fr. 4.50 samuti 100 kg pealt, nii siis kokku Fr. 24.50. Teravilja toll on aga selle juures, kui ta Liidu kontrolli all liigub, ainult Fr. 0.60 iga 100 kg pealt. Vahe on seega Fr. 23.90, ehk meie rahale ja vanale kaalule ümber arvatult Mk. 287.— puuda pealt. Sel moel ei saa välismaa jahu peaaegu üldse ilmuda Helveetsia jahaturule ja veskid saavad töötada täiel määral ja ilma kahjudeta.

Kuna kirjeldatud korraldused alles natukese üle poole aasta jõus on, siis ei ole praegu muidugi veel mitte võimalik ütelda, kas täidavad nad nende peale pandud lootusi või mitte. See võib selguda loomulikult ainult mõne aasta möödumisel.

Nii on korraldatud teravilja kontroll Helveetsias. Teravilja monopoli kui niisugust pole õieti enam kuskil riigis, välja arvatud üksnes Norra, kus see veel maailmasõjast püsima jäänud. Meil Eestis on viimasel ajal teravilja monopoli küsimus päevakorraks kerkinud peamiselt ses mõttes, et leida kaitset teravilja kasvatusel. Selle küsimuse kohta on juba pikemat aega mõtteid vahetatud, ilma, et oleks tulnud mingisugusele kindlale otsusele.

On loomulik, et äriühingud teatava umbusuga vaatavad riigi monopolidele, kuna meil ses suhtes on olnud kurbi kogemusi. Kas oleks teravilja monopoli sisseadmimine meil soovitud ja oodatud kindlustuseks kodumaa teravilja kasvatusel, on veel suure küsimusmärgi all. Nagu eelpool nägime, pole ka Helveetsias, kus ei saa juttu olla monopolist, vaid ainult teatavast kontrollist, veel ülevaadet selle kontrolli tulemuste kohta ja seda näitavad alles ehk lähemad aastad. Seda suurima ettevaatusega tuleks võtta aga täielise riikliku teravilja monopoli sisseadmist ja küsimust peaks enne põhjalikult kaaluma, et mitte astuda parandamatut sammu.

Teatavasti on erainitsiatiiv ja erakaubandus kogu maailmas osutunud paindumaks ja otsustarbekohasemaks, kui seda riigiaparaat iial suudab olla. Eraettevõtjat piitsutab taga omavaheline kibe võistlus ja see on hindade madalalhoidmise mõttes tarvitajale alati olnud kasulik, kui riigi monopol, sest juba vastava eriaaparaadi loomine ning ülalpidamine nõuab riigilt suuri kulusid. Pealegi oleks praegu, mil kõik riigid püüavad vabakaubanduse poole, monopolide sisseadmimine meil teataval määral ebakohane.

Tahetakse aga meil teravilja kasvatusel luua kaitset, siis on seda kõige lihtsam ja odavam läbi viia viljatollide reguleerimisega, milleks meil aparaat juba olemas ja mis riigilt enam mingisuguseid uusi kulusid ei nõua.

Käsitatud on järgmisi Helveetsia teravilja ja leivajahu liikumist korraldavaid seadusi:

1. Bundesbeschluss über die vorläufige Ordnung der Getreideversorgung des Landes, vom 22. Juni 1929.

2. Ausführungsverordnung zum Bundesbeschluss vom 22. Juni 1929 über die vorläufige Ordnung der Getreideversorgung des Landes, vom 28. Juni 1929.

3. Bundesratsbeschluss über die Getreidekontrolle vom 28. Juni 1929.

Miks on põhjendatud Eesti lipu all tegutsevad laevaliinid.

Ins. E. M a s i k.

Muude majandusküsimuste ja -probleemide hulgas, mis meie ettevõtjaskonnal ja valitsusel läinud aastate jooksul on olnud lahendada ja mis viimasel ajal on saanud otse päevaküsimusiks, on meie välisühenduste korraldamine. Teatavasti oleme oma väliskaubanduses baseerunud iseseisvuse ajal Lääne-Euroopa turgudele, kust tuleb ja kuhu läheb peaaegu kogu meie kaupade kvantum. Eriti on see mõõduandev meie põllumajanduse kaupade kohta, mis teatavasti moodustavad ligi 50% kogu meie kaupade läbikäigust ja mis kahtlemata aastate jooksul meie väliskaubanduses veel suurematki osa mängivad. Kui Lääne-Euroopa turud omavad sellise tähtsuse meie kaubavahetuses, siis on kahtlemata kindel, et peab olema kindlustatud kaupade asjakohane ja järjekindel kättetoimetamine. Asjakohane see mõttes, et laevaruum oleks kaupadele vajaliselt kättesaadav ja vastavalt sisse seatud. Järjekindel selles mõttes, et ühendus oleks kindlustatud kiiresti ning täiesti kindla sõiduplaani järele. Veel tähtsam aga on see, et ühendus oleks kindlustatud mitte ükski ilusatel suveilmadel, vaid ka sügisestel tormidel ja iseäranis veel karmil talveajal. Samuti tähtis on, et ühendus oleks kindel ka igasugustel konjunktuuri või muudel raskustel laevasõidus. Ühendus peaks baseeruma välismaadel nendele kohtadele, kus on võimalus saada produktidest kõige kallimat hinda, kuigi esialgselt nendesse kohtadesse oleks teiste kaupade liikumine niivõrra väike, et see ennast ei tasu ära puht laevaväär seisukohalt.

Kui nüüd küsida, kas võime neid asjaolusid silmas pidades end usaldada täielikult välismaa laevaseltside kätte, kes ju ka võivad teostada ühendust ja seni seda ka on teostanud linilaevanduses, s. o. tükklaadungi ja põllusaaduste veos, peale ühenduse Rootsiga, tervelt 100% ulatuses, siis peab küll iga mõistlik majandus- või riigipoliitik sellele vastama täiesti otsevalt. Sellega oleksid meie väliskaubanduse poliitika ja kaupade liikumine, samuti kui veohinnad ja -tingimused, täiesti rippumatud meist endast, me ratsutaksime nagu ruunal, kelle ohje juhhib koguni võõras isik, kellel ei ole mingit erilist huvi meie üldkasulikkude küsimuste vastu, kuid kes peamiselt neid küsimusi käsitleb vaid puht isiklik-ärilisel seisukohast.

Kuivõrra säärane rippuvus võib saada hä-

daohtlikuks kogu meie kaubandusele, näitame vaid mõne näite varal. Juba alates 1922. a. külmast talvest tõusis meil üles küsimus vajadusest garanteerida liikumist Öhtu-Euroopaga ka talvekuudel. Siis ei annud talvise liikumise irregulaarsus end veel nii valusasti tunda kui 1926. a., kus laevade viivituse tõttu, mis ei olnud ehitatud jääs liikumiseks, ähvardasid hukkuda terved pekonilaadungid, rääkimata suurtest kahjudest, mis meie valmistaja, eriti põllumees, pidi kandma kaupade kauase teelviibimise või osalise rikkinemise läbi. Juba siis tõsteti tungivalt üles küsimus meie talvise ühenduse garanteerimise vajadusest. Kuid 1928./29. a. külm talv ning jäätakistused panid kõigele krooni pähe, näidates, et puudulik välisühendus talvel võib kogu meie majanduslikule tegevusele lüüa väga sügavaid haavu. On selgitatud andmete varal, mis koguti Kaubandus-tööstuskoja poolt, et korratu ühenduse tõttu tekkinud kahjud ulatusid miljonitesse kroonidesse. Ja kas oleme meie garanteeritud selles, et sääraseid nähted ei kordu tulevikus? Võttes arvesse praegu välismaailmaga ühendust pidavaid liinilaevu peab ütleva, et mitte. Rääkimata Inglismaaga ühendust pidavaist laevadest, mis ei ole ehitatud jääs liikumiseks ja mis seetõttu isegi nõrgematel talvedel oma ülesandeid ei suuda täita, peame konstateerima, et talvine ühendus on meil enam-vähem garanteeritud vaid Soomega, kuna Soomes on laevu, mis vastavad jääkindluse suhtes raskematelegi nõuetele. Kuid ühendus Stokholmiga, näiteks, katkeb meil talvel täieliselt. Kuivõrra aga kaubandusliku ja üldse riikliku läbikäimise peale mõjub ühenduse katkemine 1½—3 kuuks aastas, on seletamatagi arusaadav. Isegi Saksamaaga, kus ollakse rohkem huvitatud kaubavahetusest meiega, on seisukord selline, et raskematel jääaegadel ei ole sinna ühendus kindlustatud, vaatamata sellele, et nimepidi väga suur osa laevu, mis seal ühendust peavad, on jää vastu kindlustatud, sest, nagu on näidanud praktika, raskematel jääaegadel on harilikust kindlustusest vähe ja nõutakse erikindlustust, nagu on Soome laevadel „Vellamo“, „Ilmatar“ j. t. Kui nüüd aga võrrelda harilikku kerget ehitusega laeva ja jääkindla laeva keskmist võistlusvõimet, siis on päevaselge, et aasta keskmises on jääkindla laeva puhtäriline võistlusvõime harilikust palju madalam, sest jääkin-

del laev on sama kiiruse ja sama kaubamahu juures märksa kallim oma alghinnas, samuti on ta kallim eksploateerimisel, mitte üksi suurema alghinna, vaid ka raskema laeva ja masinate tõttu. Näiteks ei saaks Tallinna-Helsingi vahel aasta läbi keskmiselt kuidagi võistelda raske jäälaev kergelt ehitatud suvelaevaga. Veel eba-produktiivsemaks muutub vahekord siis, kui talvine jääperiood muutub veelgi lühemaks, nagu see on mõõduandev Tallinna sadamas Öhtu-Euroopaga ühenduse pidamisel. Sel lihtsal põhjusel on väga raske loota, et välismaade laevaseltsid, kes peavad võistlema teistega, nii kergesti võiksid panna käima säärased jääkindlad laevad, eriti nendel liinidel, kus laevade liikumise sagedus on väike, nagu see on Eesti ja Inglismaa vahel. Teine nähe, millele võime juhtida tähelepanu ning mis eriti meie põllumajanduse saaduste kaubandusele toob suuri kahjusid, on ruumipuudus ja laevade liiga kauane teelviibimine, pidades silmas laevade seeskäimist vahesadamais jne. Laevaselts ei saa ühenduse pidamisel loomulikult pidada silmas esimeses järjekorras üldkasulikke Eesti põllumehe huve, vaid tahab võimalikult palju kaupu transporteerida võimalikult odava oma-hinnaga. See on laeva ärilisest seisukohast täiesti arusaadav, kuid mittesoovitav Eesti majanduspoliitilisest seisukohast. Võtame näiteks kaupade turu küsimuse. Võib juhtuda, et väljaveokaupadele on kohasemaks turuks teatud sadam, kuid samalt maalt tulevad kaubad sisse jälle teisest sadamast. Loomulikult ei ole laevaseltsi huvides mõlemates sadamates sees käia, kui kaupa võib ära anda ja vastu võtta ühes sadamas, vaatamata sellele, et valmistaja selle all kannatab.

Need on vaid üksikud näited sellest, kui võrra tähtis on transpordi küsimus meie majandusel ning kui võrra suur vahe on transpordi küsimuse korraldamisel puht transportäri või jälle riigi üldmajanduslikust seisukohast välja minnes. Ei või lõppeks jätta nimetamata ka seda, kui võrra tähtis on eriti põllumajanduslike kaupade turule toimetamisel liikumise regulaarsus, s. o. et kaubad ilmuksid turule alati järjekindlalt ja kiiresti, mitte üksi suvel, vaid ka talvel, ja et laevaruum oleks alaliselt saadaval. On näidatud ära kindlate andmetega, et üksi selle tagajärjel meie saaduste hinnavahe võib teha välja aastas kümneid miljonid sente.

Tuleb arvestada seda, et kogu väliskaubanduses teostub mereteed kaudu meil kaubavedu üle 1.000.000 tn., selle hulgas üle 300.000 tn. vedusid liinilaevadel. Seejuures on märgata, niivõrd hästi meie kui mujalgi, liinilaevade vedude tõusu

tramp-laevadega võrreldes, nii et viimase kolme aasta jooksul need vedod on tõusnud peaaegu kahekordseks. Eesti tonnaži osavõtt üldises kaubaveos teeb välja kaupade raskuse järele kuni 30%, aga liinivedudel näeme, et meie osavõtt on, kahjuks, langenud kuni 4—5%-ni. Need arvud tõendavad küllalt kujukalt, kui võrra rippu-vaiks oleme saanud välislipust nendel vedudel. See on seletatav sel lihtsal põhjusel, et liinilaevade käimapanekuks vajatakse märksa suuremaid kapitali kui trampveos, kuna seal võib võistelda ainult uute moodsate laevadega. Kui aga meie laevasõidu alal tahame ajaga kaasa sammuda, siis peame meiegi mõtlema liinilaevanduse peale, kuigi siin esialgu on tegemist raskustega.

Peame võtma eeskujuna Saksast, Skandinaavia riikidest ja Soomest, kus on täiesti teadlikult esimeses järjekorras pandud rõhku oma kaupade veos liinilaevade vedudele, mille tagajärjek on see, et kõikides nendes maades vähemalt 50% nendest vedudest teostub oma lipu all.

Ülaltoodud põhjendusi arvesse võttes on arusaadav, kui võrra tähtis on meie väliskaubanduses ja majanduspoliitikas eriti liinilaevanduse arendamine ja esimeses järjekorras just nende riikidega, kellega praegused liinid on kõige puudulisemad ja kellega vajame aasta ümber ühendust, nimelt Inglismaaga ja sadamatega väljaspool Baltimerd, samuti ka Rootsiaga.

Teatavasti on esimese ühenduse loomisele pandud alus „Inglise-Eesti Laevaliini“ seltsi asutamise, mille eesmärgiks on jääkindlate laevade abil kindlustada aasta läbi järjekindlat ühendust Inglismaa ja mõne vahepealse sadamaga. Kuna viimasel ajal on mõnelt poolt toodud ebaõigeid seletusi ja oletusi selle liini ja seltsi kohta, siis olgu siinkohal veel kord rõhutatud, et see on täiesti eraselts, mis sarnaneb kõigile teistele aktsiaseltsidele. Riik pääseb seltsis mõjule ainult umb. 25% aktsiakapitaliga, omades hariliku aktsionäri õigused. Selts ei ole millalgi kavatsenud asutada liini ainult riigi toetusel, vaid teeb seda täiesti kindlate äriliste kalkulatsioonide ja kavade alusel.

Kuid teisest küljest on kindel, et ühenduses jääkindlate laevade soetamisega ja mitmete üldkasulikkude ülesannete täitmisega seltsi tegevus vajab esimestel aastatel teatavat toetust, minnes välja eelkirjeldatud riiklike ülesannete täitmisest. Teatavasti on see toetuse moodus vastavas eriseaduses ka ette nähtud ning tema põhjendus peaks ülaltoodust olema küllalt selge igale, kes vähegi tahab käsitleda küsimust üld-

suse seisukohalt. See oli omal ajal ka avalikult kõne all ning leidis üldist tunnustust.

Võime siinkohal tähendada, et sääraseid teed tarvitavad kõik mereäärased vanemad riigid, kes tahavad oma majanduslikku arengust olla rippumatud. Nii asutati näit. 50 a. tagasi Daani lipu all põllusaaduste veo laevad. Nii arendatakse näiteks praegu Soomes otseühendust Soome lipu all isegi seesuguste kaugete maadega, nagu seda on Lõuna-Ameerika, kuhu Soome riik igal aastal maksab ligi suure summa (3.000.000

Smk.), olles teadlik sellest, kuivõrra tähtis on rahvamajanduslikult rippumatus ja otseühendus väliskaubanduse alal.

Ka meie peame välisühendustes liinilaevanduse alal püüdma sihikindlalt edasi, eriti nendel liinidel, mille ajakohasest ja kindlustatud tegetsemisest oleneb meie majandusliku tegevuse areng. See on riiklik ülesanne, mida needki ringkonnad peaksid tunnustama, kes võib-olla heameelega ei näeks Eesti lipu ilmumist nendele liinidele.

Seaduslikust tööaja küsimusest meie tööstuses.

„Kaubandus--tööstuskoja Teatajas“ nr. 4 s. a. andsime ruumi R. Treufeldti artiklile „Tööstusettevõtete seaduslikust tööajast, ületunnitöödest ja nende suhtes nõutavaist vormalisustest“, milles autor avaldas arvamust, nagu puuduks ületunnitööde kohta maksmapanud korraldustel juriidiline alus. Kuna meie tööstusele selle küsimuse arutamine ja selgitamine on küllaltki tähtis, võimaldame oma ajakirjas selle küsimuse põhjalikku ja kõigeülgset käsitlemist.

T c i m e t u s.

„Postimehes“ ilmus hiljuti artikkel, mis käsitles meie seadustega kindlaksmääratud tööaega tööstuslikes ettevõtetes ja ületunnitöö küsimust. Selle artikli, mille autoriks on hr. R. Treufeldt, tõi ära ka „Kaubandus-tööstuskoja Teataja“. Peab arvama, et nimetatud artikli sisu sel teel on saanud teatavaks laiemale töösturite ringkonnile ja mõnigi tööstur võib-olla on sellest teinud juba teatavad praktilised järeldused.

Ehk küll autor käsitleb küsimust väga autoriteetselt, — ütleme pigemini just seepärast, olen sunnitud küsimusele astuma lähemale ja selle võtma arvustuse alla.

Kirjutise raskuspunkt seisab küsimuse lahendamises, kas on meil seaduslikult kindlaksmääratud 8-tunniline tööpäev maksev või mitte. Selle küsimuse lahendamiseks saab aga artikli autor väga kiiresti hakkama ja seletab lühidalt ja veenvalt, et maksvus on ikka veel vana veneaegse seaduse määru, mille järele tööpäeva maksimaalne kestvus 11½ või, kui töötatakse osalt ööseti, siis — 10 tunniks olevat kindlaks määratud. Sellele otsusele jõuab ta omistades Ajutise Valitsuse üleskutsele - teadaande

16. novembrist 1918. a., mis muuseas sisaldab lause: „kaheksatunniline tööpäev tööstuses ja kaubanduses hakkab uuesti maksuma“, vaid deklaratiivse iseloomu ja eitades selle seaduslikku jõudu.

Ometi kinnitab ainus tõendis, mis artiklis selle arvamuse kohta tuuakse, otse vastupidist sellele, mida tahetakse tõendada. Kirjutise autor tähendab, et Ajutise Valitsuse üleskutseteadaande teised osad, nagu näiteks vähemusrahvuste kultuurautonoomia, hiljem eriseadustega on kindlaks määratud, kuna kaheksatunnilise tööpäeva kindlaksmääramine seadusandlikul teel tänaseni puuduvat. Otse siin sisaldubki selle tõendise nõrk koht.

Ajutise Valitsuse üleskutseteadaanne jaguneb kahte erinevasse ossa: esimene neist sisaldab otseseid normilisi määrusi, mille andmiseks Ajutisele Valitsusele oli antud võim Maanõukogu otsusega 15./28. novembrist 1917. a. seniks, kuni Maanõukogu uuesti kokku astub ja nende määruste kohta teeb otsuse. Need määrused on: kõik mehed, keda Ajutine Valitsus kutsus, peavad ajaviitmata astuma kokku Eesti rahvaväeks; poliitilised kodanikuõigused, töökaitseseadused, kindlustamine õnnetuste ja haiguste vastu on täielikult maksmapanud ja 8-tunniline tööpäev tööstuses ja kaubanduses hakkab uuesti maksuma.

Neile järgneb rida puhtdeklaratiivseid määrusi selle kohta, mis Asutav Kogu peab teostama, muuseas ka vähemusrahvuste õiguste kindlaksmääramine. Siit järgneb ometi selgesti ja kindlasti, et kaheksatunniline tööpäev on juba kindlaks määratud, kuna vähemusrahvuste õigused korraldatakse alles hiljem.

Valitsus, kooskõlas Maanõukogu otsusega 15./28. novembrist 1917. a., esitasiki deklaratiiv-

siooni, kus ta muuhulgas tähendas ka tema poolt väljaantud määrustele, ja sellest deklaratsioonist leiamegi järgmise lause: „Kaheksatunniline tööpäev on juba maksev.“ See valitsuse deklaratsioon leidis Maanõukogu poolt heakskiitmist ja seega omandasid ka määrused kaheksatunnilise tööpäeva kohta seaduse jõu.

Seepärast võiks meie ettevõtjaskonnale aina soovitada kõne-all-olevas artiklis tehtud järeldustele mitte väga palju usaldust kinkida. Ka mõnd teist kohta autori kirjutises tuleb võtta teatud ettevaatusega, kuna need tekivad kahtlusi autori asjatundlikkuses. Nii näiteks püüab ta tõendada, nagu oleks Vene ajast veel maksvusel olevate määruste põhjal ületunnitööks igal üksikul juhul loa annud vabrikute ja tehaste peamet. Tegelikult ei olnud aga lugu mitte nii, ja igale on endastki selge, et Peterburis asunud peametil oli võimatu otsustada igal üksikul juhul küsimust, kas hiigla Vene riigi ühes või teises kolkas ületunnitööd lubada või mitte. Luba andsid muidugi kubermangu ametid, aga mitte peamet.

Edasi — kui autoril ka oleks õigus, et meil tõesti seaduslikult on maksev 10- või 11½-tunniline tööpäev, siis on ometi täiesti ekslik tema järeldus sellest, nagu meie tööstusettevõtted ei töötaks millalgi üle maksvais tööseadusis ning määruis lubatud tööaja, s. o. üle 10 ja 11½ tunni, ja nagu oleks järelikult kõne-all-olev tööinspektsiooni ületunnitööde üle teadaandmise ja ületundide arvepidamise korraldus üldse seadusliku aluseta ega võiks tema ignoreerimine

töösturite suhtes tuua esile mingisuguseid sekkeldusi.

Autor on nähtavasti unustanud, et ületunnitööks ei loeta seda tööd, mis tehakse peale seadusega kindlaksmääratud maksimaal-töötundide arvu, vaid tööd, mis tehakse töölise poolt säärasel ajal, mil tema sisemise korra määruste järele pole kohustatud töötama. Nii siis — esiteks peab ettevõtja jõudma niikaugele, et sisemise korra määrused oleksid kinnitatud, kus oleks tähendatud, et töö kestvus on 11½ tundi päevas; siis alles langeks ära ületunni-töö küsimus, kuna töölisel, loomulikult, ei tööta üle 11½ tunni päevas. Niikaua aga, kui sisemise korra määrustes seisab 8-tunniline tööpäev, langeb iga töö, mis tehakse pärast 8-tunnilise tööpäeva möödumist, ületunnitöö kohta käiva määruse alla.

Lõppeks pole küllalt selge, miks autor loeb täiesti alusetuks ja maksvate seaduste ning määruste vastaseks tööinspektorite poolt esitatud nõudmise ületunnitööde suhtes tasutingimuste äranäitamise kohta. Mõks ei või tööinspektor nõuda, et ületunnitöö tegemiseks loa nõutamisel ettevõtja ära näitaks, kuidas see töö ka tasutakse. Iseasi on, kui tööinspektor loaandmise teeb olenevaks ületunni-töö tasu tingimustest. Siis peaks olema ette tulnud juhtumeid, et tööinspektorid on nõudnud, et ületunnitööd oleks tasutud 50% lisandusega, või vastasel korral nad keelduvad ületunnitöödeks luba andmast. See oleks kindlasti seadusevastane ning osutaks tööinspektorite kui administratiivvõimu omavolile, mida ei tohiks ette tulla.

V. Grohmann.

Eesti Pank 1929. a. majanduselus.

Toetust said kõik majandusalad, kuid seda likviidse ärivekslimaterjali vastu. Võrdlus erapankade ja keskpanga tegevuse vahel.

Victor Poom.

II.

Eelmises kirjutises nägime, et uus ümberkorraldatud keskpank möödunud kahe aasta majanduslikest raskustest võrdlemisi kergelt välja tulla on suutnud ja selle juures oma kindla seisukorra alal hoidnud. Huvitav on samuti teine küsimus: kuivõrd Eesti Pank samal ajal toetanud majanduselu, selles raskuste ajal teosutajaks olnud, üldse, kas küllaldaselt püsinud oma ülesannete kõrgusel.

Siin ei saa vastata ainult 1929. a. tegevuse vaatlusel, kuna viimane oli eelmisel aastal alanud poliitika jätkamine. Tõeline panga tegevuse

tärgamine, mis nõudis juba suunda ja otsustavaid samme, algas 1928. a. septembris. Selle ajani võidi ta tegevuses tähele panna tagasihoidlikkust, mis seletatav sellega, et erapangandus ja riiklikud pangad olid küllalt jõulised ja rahaküllased majanduse krediidi nõuete rahuldamiseks. Eesti Pank võis isegi sel ajal oma likviidseid, põhikirjakohaseid „C“ liigi laene tagasi tõmmata: 13,8 milj. kr. pealt jaanuari alul 11,8 milj. kr. peale septembri alul. Polnud ju rediskont pankadele vajalik, nende raha-allikate rohkuse tõttu. Kuna samal ajal „B“ liiki juba tasumiskavade

kohaselt tasuma hakati ning nende kahanemine 15,8 milj. kr. pealt 12,9 milj. kr. ulatus, siis võis Eesti Pangas üldiselt märgata krediitide vähenemist 29,6 milj. kr. pealt 24,7 milj. kr. ehk 17% peale. Samal ajal tõusid laenu aktsiapankades 48,9 milj. kr. pealt 63,2 milj. kr. ja 21 suuremas ühispanngas 15,3 milj. kr. 21,1 milj. kr. peale, mis koos laenu kasvu 64,2 milj. kr. pealt 84,3 milj. kr. peale tõstis ehk 31,3% võrra. Samane suur krediidi levitamine sai võimalikuks vaid kapitalide ümberpaigutamise tõttu, mis andis hoiusummade tõusu aktsia- ja ühispankades 47,9 milj. kr. pealt 62,6 milj. kr. peale, seega ka ümmarguselt 30%. Kuid suur rahaküllus sai saatuslikuks meile, siiski veel vähe-kogenutele, kuna püüdes seda igati kasutoovaks teha, tarvitati asjatult selles kerget kätt.

Tähendatud krediidi laheduse juures oli keskpanga tagasitõmbumine täitsa loomulik ja vastav tema peaaülesandele olla krediidituru reguleerija.

Teine ajajärk, mis muutis tegevussuunda nii era- kui riiklikel pankadel, algas peale põllumajandusliku saagi äpardumist. Aktsia- kui ka ühispankades peatus hoiusummade juurevool ja tuleb vaadata kui haruldase nähte peale, et nende seis püsinud kuni 1929. a. lõpuni, ilma et suuremaid väljavõtmisi ette oleks tulnud ning ühispankadel isegi mõnede sajatuhandete võrra tõusnud. Samal ajal, kui kapitali juurevool väljastpoolt peatus, tekkis aga pankade peale suurenenud rahanõudmine: põllumajanduslikust saagist tuluta jäänud põllumees keeldus suurematest ostudest ja see tekitas seisaku raha juurevoolus kui ka õiendamistes linnades, alevites. Siin tuli pöörduda keskpanga poole, et kasutada seal avatud reserve, mida tõendab passiv-võlgade tõus nende bilansis ja vastav suurenemine Eesti Pangas laenuades.

Aktsiapankade rediskont ja võlaarved kasvasid 13,4 milj. kr. pealt septembris 18,5 milj. kr. peale detsembris 1928. a. ja 23,0 milj. kr. peale märtsis 1929. a., mis oli aasta kõrgem passiv-laenude seis. Võrreldes 1927./28. aastate sama kuudega oli kõne-all-olev passiv-laenude kasv ligi kaks korda suurem. Osa sellest uuest võlakoorimast tuli välisvekslite rediskonteerimisest välismaal, kuna suurim osa aga keskpanga käest.

Muidugi mõista võis seal kasvamine sündida ainult põhikirja kohaste laenu näol. Niisugused olid esimeses järjekorras kolmekuulised („c“ liigi) ärivekslid. Nende liikumine annab järgmise pildi (tuh. kr.):

	Dets. 1927.	Dets. 1928.	Märts 1929.
Aktsiapangad	2.399	6.330	6.714
Ühispanngad	1.008	2.984	2.875
Kokku rahaasut.	3.407	9.311	9.589

Selge, et keskpanga abi 1928. a. viimasel veerandil tõesti mõjuv oli, kuna ta oli peaaegu ainsaks krediidi allikaks raskel ajal (Pikalaenu-pangalt tuli see hiljem). Ja see toetus kestis 1929. a. esimese veerandi lõpuni, kust peale algas krediitide piiramine: mais — 8.340 tuh. kr., juunis 8.481 tuh. kr. Kuid 1929. a. lõpul pankade ja majanduse seisukorra halvenemisel ei keeldunud keskpank oma abi uuendamast, mille tõttu krediidid pankadele kasvasid uuesti 9.215 tuh. kr. peale detsembris 1929. a.

Samasuguse toetuse osaliseks said ka teised majanduse alad, kuna panga portfelli kasvis 12,8 milj. kr. pealt septembri lõpul 1929. a., 18,6 milj. kr. detsembriks ning 19,7 milj. kr. peale 1929. a. märtsiks, seega poolaasta jooksul ümmarguselt 7 milj. krooni. 1929. a. esimesel veerandil tõusis diskont tööstusele 4.280 tuh. kr. pealt 5.260 tuh. kr. peale, kuna kaubandusele samal ajal laene kärbiti 4,8 milj. kr. pealt 4,6 milj. kroonini.

Põhikirja kohase vekslimaterjali liikumine 1929. a. kestes üksikute alade järgi annab järgmised arvud (milj. kr.):

	Dets. 1928.	Märts 1929.	Juuni 1929.	Sept. 1929.	Dets. 1929.
Pangad	9,3	9,6	8,5	8,4	9,2
Tööstus	4,3	5,3	4,0	4,0	4,9
Kaubandus	4,8	4,6	4,6	4,3	4,3
Muud	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
	18,6	19,6	17,2	16,8	18,5

Oleme puudutanud peamiselt põhikirja kohaste ärivekslite liikumist, mis peavad saama kord tõeliseks keskpanga portfelli sisuks. „C“ liigi kontokorrent oli aasta lõpul samal kõrgusel, kui aasta algusel, kuid „B“ liigi laenu ja diskont, mis pangal vaid valitsemisel, tulevad kavade kohaselt vähenemisele, nii et nendega kui teguriga äri-ilma mõjutamises arvestada ei tule. Neid laene oli detsembris 1928. a. 12,561 tuh. kr. ja dets. 1929. a. 8,732 tuh. krooni.

Neist arvudest on küllalt veendumuseks, et keskpank majandust raskel ajal maha ei jätnud, kuid tegi seda põhikirjakohase likviidse vekslimaterjali kaudu ja piirides: — ei mingit külmavat materjali uude panka! See sai pikapeale juhtnööriks ka äriilmale, erapankadele; neil tuli

tahtmatult sellega arvestada. Selle põhimõtte juure pidi tahtmatult tekkima neile teine mõte, kui nähti, et keskpank 1929. a. märtsist alates uute laenude andmist vähendas ja isegi laenude

tasumisest sissetuleva raha väljaandmist ja uuesti ringvoolu laskmist piiras oma kattevarade kaitsete huvides, et kitsal ajal tuleb samuti äärmiselt ettevaatlik olla.

Kaubandus-tööstuskoja Teataja kirjavahetus.

Eellepingute sõlmimisest.

K ü s i m u s:

Mina sõlmisin hra N. N.-ga eellepingu, mille esitasin maksuinspektorile tempelmaksu summa äramääramiseks. Minu arvates tuleks see eelleping maksustada tempeltariifi p. 18 alusel, s. o. $\frac{1}{5}$ lõpliku lepingu tempelmaksu summast, kuid maksuinspektori arvates tuleb seda eellepingut maksustada kui lepingut, s. o. 1% lepingu summast. Palun teatada, kas maksuinspektori nõudmine on seaduspärane.

V. M.

V a s t u s:

Balti Eraseaduse III kõite § 3859 alusel loetakse sõlmitud ostulepinguks iga kokkulepe, milles on kokku lepitud lepingu objekti ja hinna suhtes.

Kui teie ja hra N. N. vahel sõlmitud leping sisaldab ülal ettetoodud tunnuseid, s. o. kui temas on ära näidatud ostu-müügi aine (objekt) ja selle hind ning on nende kohta täielisele kokkuleppele jõutud, ja see kõik väljendatud kirjalikul kujul, siis peab tulema arvamisele, et siin on tegemist juba lepinguga, mitte „eel“-lepinguga, ja seepärast oli maksuinspektoril seaduslik alus määrata tempelmaksu selle kokkuleppe pealt tariifi järele, mis lepingute kohta on ette nähtud (tempeltariif 28 p. A.). Sellel seisukohal püsib ka riigikohus (riigikohtu tsiviilosak t. 1926. a. nr. 394).

R. B.

Raamatute väljanõudmisest tulumaksu kindlakstegemisel.

K ü s i m u s:

Kas maksuinspektoril on õigus ärraamatuid välja nõuda kolmandate isikute tulude kindlakstegemiseks?

V a s t u s:

Tulumaksuseaduse § 48 näeb ette, et kõik asutused (siin hulgas ka valitsusasutused), ettevõtted ja isikud on kohustatud tulumaksuasutuste poolt nõutud teateid andma, mis üksikute maksjate tulude selgitamiseks on tarvilised. Teateid antakse kahe nädalase tähtaajal nõudmise kättesaamisest arvates.

Sellest seaduse tekstist selgub, et asutused, ettevõtted ja isikud on kohustatud maksuinspek-

torile vastavaid teateid andma, ka on ette nähtud tähtaeg, mille jooksul maksuasutuste nõue selles asjas peab leidma täitmist. Kuski aga ei räägi seaduse sellest, et maksuametnikel oleks õigus selleks otstarbeks asutuste, ettevõtete või isikute raamatuid välja nõuda või neist väljakirjutisi teha.

Ka ei näe tulumaksuseaduse ette, et need teated tulevad anda kirjalikult, seepärast on seaduse täpse mõiste järele ükskõik, kas isik, kellelt neid teateid nõutakse, annab nad kirja kujul või ilmub isiklikult tulumaksuasutusse temalt nõutud teateid suusõnal ära andma (missugune teadanne sarnasel korral peab tulumaksuasutuste poolt protokollitama).

Üks tulumaksukomitee oli karistanud maksukohuslast selle eest, et viimane keelas maksuinspektoril temale esitatud ärraamatuid väljavõtteid teha. Sel juhul seletas riigikohus, et tulumaksuseaduse § 43 põhjal võib karistust määrata siis, kui tulumaksuasutuste poolt nõutud teateid ei ole antud, kuid ei või karistada maksukohuslast seepärast, et ta keelas maksuinspektoril temale esitatud ärraamatuid väljavõtteid teha, kuna niisugusel juhul ei ole tegemist tulumaksuseaduse § 43 rikkumisega (riigikohtu adm. toim. 404 II/28.).

R. B.

K ü s i m u s:

Kas võetakse lootusetud võlad arvesse tulumaksustamisel?

Minu žirodega (pealkirjadega) vekslid läks möödunud aastal suurema summa väärtuses protesti ja et veksliajaja maksuvõimeline ei olnud, tuli mul need vekslid välja lunastada. Protestitud vekslid olid kohtus otsustamisel, kuid et kohtupristav ei leidnud ei veksliajajal ega žirantidel olevat mingit varandust, siis jäi see summa kõik minu kahjuks. Palun teatada, kas võetakse see kahju tulumaksu määramisel arvesse?

Maksumaksja.

V a s t u s:

Kui teil on äriettevõte, ja ärraamatud korralikult peetud, siis võetakse puhaskasu (mis ka tulumaksu alus) arvutamisel arvesse lootusetud võlad, kuid võla lootusetuks tunnustamiseks on

veel vähe, et kohtupristav ühel korral vekslindajal või žirantidel varandust ei leidnud.

Kui teil aga korralikult peetud äriarvamatuid ei ole, siis ei tarvitse maksumet sääraseid kahjusid puhaskasu arvutamisel arvesse võtta, ja kuna teid tulumaksustatakse ärimaksu komisjoni andmeil, siis on põhjust oletada, et mainitud protestitud vekslid ka tulumaksu arvutamisel jäävad tähele panemata.

Ei ole aga need vekslid otsekoheses ühenduses äriettevõttega, siis ei võeta neid kunagi arvesse, sest tulumaksuseaduse § 9 tähendus 2. alusel ei võeta arvesse kahjusid, mis on saadud rahaliste kapitalide kui iseseisva tuluallika kaotusest, samuti ei arvata maha summad, mis maksualuse poolt laenuks on antud ja mille tasumine on lootusetu.

R. B.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

„Meremeeste Kodu“ kohta Kaubandus-tööstuskojas eri-nõupidamine.

Reedel, 21. veebr. s. a., Koja poolt kokkukutsutud nõupidamisest võtsid osa peale Koja laeva-sõidusektsiooni esindajate veel: Ühing „Meremeeste Kodu“, asutus „Meremeeste Kodu“, Laevajuhitide Seltsi, Meremeeste Liidu, suuremate laevaseltside, Tallinna börsikomitee, veeteede valitsuse, teedeministeeriumi, Tallinna linna, haridus- ja sotsiaalministeeriumi ja t. esindajad.

Koosolekul anti ülevaade „Meremeeste Kodu“ ehitamisest ning selgitati ta praegust seisukorda. Ilma et oleks tehtud mingeid siduvaid otsusi, mis ei olnudki koosoleku ülesandeks, selgus mõtteavaldustest järgmisi üksmeelseid arvamisi.

1. „Meremeeste maja“ on meie pealinnas niihästi meie oma meremeeste tarvis kui ka vastastikuse rahvusvahelise korralduse tõttu möödapäasmatult tarviline ega tohiks milgi tingimusel lubada praeguse maja likvideerumist või üleminekut muuks otstarbeks.

2. Paralleelasutused tulevad likvideerida ja maja kasutamiseks üle anda seadusega asutatud „Meremeeste Kodule“, kes maja kasutab samaks otstarbeks.

3. Praegused rahalised raskused tuleksid likvideerida ja maja peal lasuvat võlakoorimat niivõrra vähendada, et „Meremeeste Kodu“ ja maja enese sissetulekuist oleks võimalus „Kodu“ seaduses ettenähtud ülesandeid täita ja ka maja peal lasuvat võlga 15—20 a. jooksul tasuda.

4. Kui küsimus vastavalt on reguleeritud, tuleks tõsta laevade tonnimaksu „Meremeeste Kodu“ heaks, nii et oleks võimalus maja peale jäädavate võlgade juures majal oma ülesannetele vastavalt edasi tegutseda ja vastava kava järele ka võlga tasuda.

Saadud andmete ja muljete põhjal loodetavasti esineb Kaubandus-tööstuskoda küsimuse kohta lähemal ajal vabariigi valitsuse ees vastava märgukirjaga.

Hamburgi kaubanduskoda ühineb meie kaubanduskoja seisukohtadega kindlustusseltside poolt Tallinna ja Paldiski suhtes maksma pandud jääklausli asjus.

Teatavasti esitas Eesti Kaubandus-tööstuskoda protesti 1. a. maksmapandud uute Baltimere jääklauslite kohta, leides ning seda ka vastavate andmetega tõendades, et Tallinna ja Paldiski suhtes, kus teatavasti jääriskused on palju vähemad kui teistes Baltimere sadamates, kellega Tallinn ja Paldiski klauslis on loetud üheväärliseks, on jääklausli määruste järele tehtud suurt ülekohut, mida oleks tulnud parandada. Kuid ka seekord, samuti kui 1926./27. a., jättis Saksa kindlustusseltside keskselts selle protesti tähele panemata.

Kuna koda astus paralleelselt samme ka teiste vastavate Saksa majandusorganisatsioonide kaudu, siis on huvitav nimetada, et Hamburgi Kaubanduskojalt on tulnud teade, et viimane pooldab meie seisukohta, leides, et Tallinna ja Paldiski suhtes on tõesti ülekohut tehtud.

Samale seisukohale on asunud ka Saksa laevaomanikkude ühing, nagu ta juba varemalt teatas, ja Stettiini kaubanduskoda.

Kuna praegune jääklausel on läbi surutud kindlustusseltside poolt läinud külma talve mulje all, siis avaldatakse ühist arvamist, et käesolev talv seda muljet muudab ja avaneb võimalus jääklauslit ümber korraldada, kus siis ka Tallinna ja Paldiski seisukohad loodetavasti õiglasemat käsitlemist leiavad.

Äride register veebruarikuu esimesel poolel.

Registreeritud firmad:

1. Salme Eber, Tartu, toiduainetekauplus.
2. Karl Johanson ja Rudolf Kivisepp, metallitööstus, Tallinn; täisühing, osakapital Kr. 1.000.—.
3. Magdalene Junja, Nõmme, toiduainetekauplus.
4. Robert Kaev, Tallinn, toiduainetekauplus.
5. August Kanger, Tallinn, sülditööstus.
6. Jaan Kappet, Rakvere v., vesiveski.
7. R. Klaus ja L. Kahn, kohvitööstus „Viktoria“, Pärnu, täisühing, täisosanikud Robert Klaus ja Leo Kahn; osakapital Kr. 1.000.—.
8. Anton Klemm, Nõva v., loomadega kauplemine.
9. Karl Kukk, Livonia õlleladu, Võru.
10. Friedrich Kurrot — Kopli apteek, Tallinn.
11. Aleksander König, Tallinn, agentuur.
12. Ite Lerman, Tallinn, mütsi- ja karusnahakauplus.
13. Tõnis Luik, Soosaare v., õllepood.
14. Ivan Mahov, Vasknarva, nahatööstus.
15. Friedrich Müller, Pärnu, puutööstus ja kastivabrik.
16. Juhan Müür, Narva, naha- ja saapakauplus.
17. Alice Näripä, V.-Vändra v., se-gakauplus.
18. Juhan Oja, Orajõe v., jahujahvat- ja katuselaastu lõikus.
19. A. Oksenberg ja A. Kirsch, Tallinn, klaasi-, kivi-, savi- ja plekknõudekauplus; täisühing, täisosanikud Artur Oksenberg ja Anete Kirsch; osakapital Kr. 3.000.—.
20. Gretchen Orloff, Tallinn, pudu- ja rätsepatarvete kauplus.
21. Ervin Pachel — metallitööstus „Vassar“, Tallinn.
22. Herman Paris, keemialaboratoorium „Takema“, Tartu.
23. Arthur Pfeiffer, Pärnu, agentuurkontor.
24. Marie Pikaro, Tallinn, toiduainetekauplus.
25. V. Rebane ja Ko — trükikoda „Estotrikk“, Tallinn täisühing, täisosanikud Voldemar Rebane ja Roman Koppel; osakapital Kr. 8.000.—.

26. Johan Reyal, Tallinn, puuhoov.
27. Jakob Rähni, Tartu, toiduainetekauplus.
28. Juuli Räsä, Tartu, klaveritööstus; prokurist Johannes Pöörmann.
29. Juhan Saar, Rakvere, nahaladu.
30. Anna Saarpuu, Võhma al., toiduainetekauplus.
31. Adolf Sakkeus, Tallinn, kaubanduslikud esindused.
32. H. V. Schneider, Tallinn, raud- ja te-raskaubad, ehituse ja tööstustarbed; ainuisiklik äripidaja Hartvig Schneider.
33. Harald Stamm, Mustvee al., rohu- ja värvikauplus.
34. Katarina Talu, Tallinn, pudu- ja pesukauplus.
35. Voldemar Tarius, Alliku v., loomadega kauplemine.
36. Anna Tarto, Kuremaa v., pagariäri.
37. Hilda Teiste, Väana v., einelaud.
38. Aleksander Černov, raamatukauplus „Epoha“, Tartu.
39. Helene Undeldorf, Tallinn, juukse-tööstus.
40. Filmitööstuse ja kaubanduse A.-s. Urania, Tallinn, põhikapital Kr. 50.000.—; juhatuse liikmed Richard Ley, Sigrid Ley ja Roman Birkenberg.
41. Robert Vedel, Võru, koloniaalkauplus; prokurist Rudolf Vedel.

Registreeritud muudatused:

1. B. Dethloff, end. fa. „Solid“, Tallinn, lahkunud prokurist Hugo Dethloff.
2. Eestimaa Põllumajanduse ja Tööstuse A.-S, Tallinn, firma nimetus muudetud järgmiselt: „Eestimaa Põllumajanduse ja Tööstuse A.-S. Estakland“; Rakvere osakonna nimel on õigustatud üksi alla kirjutama Franz Heinicke.
3. Gustav Elskén, kullasepäri, üle viidud Võrust Püssi valda.
4. B. Goor, Tartu, naiste kübaraäri, üle läinud Ber Gelb'ile, kes äri edasi peab fa. all „B. Goor“.
5. Krediid Pank A.-S., Tallinn, prokuura antud Tallinna os.: Ralf Kalla, Arthur Pahlberg, Leopold Steinmann, Linda Tamberg, Artur Tuttelberg; Tartu os.: — Leida Rasin; Antsla os.: Armin Rägo; Abja os.: — Jaan Sossi; Viljandi os.: Christjan Meybaum; Võru os.: Thea Bluhm ja Johan Marits; Tapa osak.: Jaan Pari.
6. G. Orloff — pudu ja rätsepatarvete kauplus, Tallinn, äri üle antud Eduard Kepp'ile, ühes õigusega tarvitada firmat „G. Orloff“.

7. A.-S. „Osta“, Tallinn, likvideerimisele asunud.

8. J. Puhk & Pojad, Tallinn, avatud autotööstade ja autode müük.

9. A.-S. Heinrich Puls, Tallinn, põhikapital vähendatud Kr. 100.000 võrra ja on seega praegu Kr. 200.000.—

10. Abe Strasch, Tallinn, avas mütsikaupluse S. Tartu m. 1 ja Laadaplatsil.

11. Likööri- ja Napsivabrik Tallinna Viinavabrik O.-Ü., Tallinnas, likvideerimisele asunud.

12. Eduard Tuhk'i vorstitööstus üle viidud Võrust Tartu.

13. S. Ziegelmann, Tallinn, prokuuraantud Feige Straschile (aimuisiklik äripidaja Mooses Strasch).

Tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. Martin Bogdanov, Tallinn, valmisriieteäri.

2. Ado Johanson, Tallinn, toiduainetekauplus.

3. Metallitööstus K. Johanson, J. Remmel ja R. Kivisepp, Tallinn.

4. Konstantin Jürgens, Tallinn, puutööstus, ehitustarbed.

5. J. Kahn, kohvitööstus „Viktorია“, Pärnu.

6. Anette Kirs, Tallinn, majatarvete-kauplus.

7. Mag. Kurrot ja A. Benkson, Tallinn, apteek.

8. Heinrich Kuusler, Tallinn, toiduainetekauplus.

9. Eduard Liblik, Kuremaa v., pagaiäri.

10. Daniel Lilander, Nõmme, toiduainetekauplus.

11. Artur Maat, restoran-võõrastemaja „Commercia“, Võru.

12. F. Müller & E. Böhm, Pärnu, puutööstus.

13. Aleksandra Orloff, Tallinn, rätsepatarvete kauplus.

14. Rudolf Peets, Tartu, piimakauplus.

15. August Pöder, Narva, toiduainetekauplus.

16. Helene Rähni, Tartu, toiduainetekauplus.

17. Vennad Saar, Rakvere, nahaladu.

18. Feige Strasch, Tallinn (S. Tartu mnt. 1), mütsikauplus.

19. Feige Strasch, Tallinn (S. Tartu mnt. 3 ja Laadaplats), mütsikauplus.

20. Rudolf Vedel, Võru, segakauplus.

21. Johannes Veinberg, Tallinn, toiduainetekauplus.

22. Feodor Vorobjev, Tartu, toiduainetekauplus.

23. Pauline Üksik, Emmaste v., segakauplus.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Sildimaks kaotamisele.

Ärimaksuseadus kohustab ärimehi varustama oma ettevõtteid nähtavale kohale asetatud siltidega, kuid samal ajal nõuab linnaomavalitsus nende seaduses ettenähtud siltide pealt maksu. Säärane seisukord on ebaõiglane ja tekitab äri-meeste hulgas põhjendatud pahameelt. Pealegi ei anna see n. n. sildimaks linna kassale kuigi suurt sissetulekut. 1929. a. jooksul sai linn sildimaksust kr. 9.500.— ja 1930. a. eelarves on ettenähtud kõigest kr. 9.000.—

15. veebruaril s. a. esines linnavolinik hr. Joh. Reinthal linnavalitsusele ettepanekuga sildimaks kaotada, tuues selleks järgmised põhjendused:

Ärimaksuseaduse (Sead. Kogu V köide 1914. a. välj.) § 488 nõuab, et iga äriettevõtte või laduruum peab olema varustatud vastava sildiga. Sealjuures ei tee seadus mingit vahet, kas see ettevõtte oma äriiseloost kuulub ärimaksu alla või

mitte (end. Vene rahaministr. kaubandusosakonna seletus 6. juulist 1902. a. nr. 4304). Sellest selgub seadusandja kindel tahe, et äride revideerimise kergendamiseks ja salakaubitsemise vastu võitlemiseks peavad olema kõik avalikud ärikohad varustatud vastavate siltidega, nagu see on ka selgesti väljendatud seadusandlikus motiivis ärimaksuseaduse § 488 juure.

Kui 9. juuni 1916. a. linnaseaduse § 108 p. 33 linnaomavalitsustele õiguse annab oma määrusi välja anda igasuguste reklaamide, siltide jne. korraldamise ja paigale asetamise kohta, siis nimetab 1917. a. 29. septembri linnade sissetulekute ja väljaminekute jne. seaduse § 12 p. 12 ainult „reklaame ja kuulutusi“, milliste pealt luba antakse maksu määrata. Reklaami ja kuulutuse all aga ei saa mõista ärisilte, millised on üles pandud ärimaksuseaduse nõudmise täitmiseks, vaid reklaamide all mõistetakse iseäralikke kuulutusi, millistes üht või teist kaupa või

midagi muud välja kiidetakse (riigikohtu adm. toim. nr. 111 1/22). Sellest ei ole raske loogilisele järeldusele jõuda, et sildimaksu võtmiseks seaduslik alus väga küsitav on.

Kuna E. vabariigi põhiseaduse § 77 alusel omavalitsused võivad makse võtta ja koormatusi peale panna seaduses kindlaksmääratud piirides ja korras, sildimaksu kohta aga seaduses üldse mingit „piiri“ ja „korda“ pole ette nähtud, siis tuleks Tallinna linnaomavalitsusel sellest maksust kui mitteseaduspärasest loobuda.

Kaubanduslik olukord Tartus ja Tartumaal jaanuarikuu I ja veebruarikuu II poolel 1930. a.

Kaub.-tööstuskoja Tartu osakonna informatsioon.

Jaauari lõpp ja veebruari esimene pool on ärielus harilikult vaikseks ajaks. Harilike aegade võrreldes on tänavune mõõnaaeg põhjendatud eelmisist ikaldusaastaist edasikandunud raskustega, aga ka üldise konjunktuuriga maailmaturul, mis mõnede kaubanduslike alade juures on eriti silmapaistev. Tuleb arvestada ka seda, et Eesti Panga poolt reguleeritav raha tsirkulatsioon, mis peab silmas välisvaluuta sisse- ja väljavoolu, avaldab mõju raha ringkäigule, säilitades selle juures meie lähakursi stabiilsuusi. Kuna aga on loota juba lähemal ajal suuremat eksporti ja raha ringvoolu elavamaks muutumist, siis on ka äriühingonnil põhjust ennustada ärilise tegevuse elavamaks muutumist, milleks juba praegu on olemas sümptoomid. Nii on veebruaris juba mõned ärialad saavutanud suuremaid läbimüüke, isegi 10—15% võrra, kahe eelmise kuuga võrreldes. Ärielus praegu veel mitte-hariliku tasapinna saavutamist mõjutavad, loomulikult, ka ilmastiku olud, kuna maainimesed on alles tegevuses oma majapidamises tarviliste vedudega. Viimaselt mainitud asjaoluga tuleb eriti arvestada neil ärialadel, kus tegevus on endiselt hoopis vaikne, nagu metallkaupade, nahkkaupade ja jalanõude müügi alal. Mõned nähted ärilisest tegevusest rõhutavad aga seda tõsiasi, et me praegu elame läbi teravat majanduslikku depressiooni ja seda eeskätt asjaolul, et hädalisemad füüsilised ja vaimlised tarbed, vähemal määral rahuldumist leiavad, seega koloniaalkaupade ning raamatuturul, eriti koolikirjanduse turul, tegevus on vaiksem eelmiste aastate omast. — Üldine eelnev kõikidel kaubanduslike aladel oli märgatav veebruaris hea lumeteepuhul.

Üksikute ärialade kohta võiks märkida:

Riidekaupade alal: Viimastel nädalatel on olukord paranenud kaupade läbimüügis umbes 10% võrra.

Pudukauba alal: elavamaks muutunud liikumise tõttu on olukord paranenud viimastel nädalatel, tõstes läbimüüki üksikute artiklite juures 10—15%.

Metall- ja nahkkaupade alal: tegevus on endiselt vaikne, kuna see jaanuaris ja veebruaris nendel aladel on harilikuks nähteks.

Koloniaalkaupade ja toiduainete müügi alal on äritegevuse vaiksus peale oma majanduslike raskuste tingitud veel üldisest konjunktuurist. Kuna maailmaturul praegu võib märgata nisu, suhkru ja teiste ainete hindade langust, ollakse ostudega tagasihoidlik, ostetakse vaid kõige hädalisemat ja tarvilikumat. Kuna osaliselt veel harrastatakse võlgumüümist ja võidupakkumist, siis on hindade kõikumine sel alal silmanähtav, mis olukorda veelgi raskendab. Viimastel päevadel on märgatav paranemist kaupade läbimüügis.

Jalanõude müügi alal ei soodusta tänavune talv tegevuse tõusu. Viltsaabaste müüki ei saa pidada nimetamisväärseks, ka nahast jalanõude tarvitamine on märksa vähem eelmistest aastatest, mis on jällegi üldise majandusliku surutise tunnuseks.

Keemikaupade müük on veebruaris paremate liikumisvõimaluste tõttu veidi paranenud.

Paberi, koolitarvete ja kirjutusmaterjali müügi alal võib konstateerida üldiselt langust, võrreldes eelmiste aastatega. Koolikirjanduse ja õpperaamatute ostude vähenemises peegeldub tegelikult ka maa ostujõukuse vähenemine, sest suurem tarvitajaskond on siin maalt või maalt linnas õppiva noorsoo hulgest.

Üldiselt on aga kõigi alade äritegelased arvamises, et ärielu normaalsele tasapinnale asetumist võib loota alles veel teise, põllumajanduslikult hästi õnnestuva, aasta tagajärjel, sest üks hea aasta ei suuda tekkinud kahjusid katta.

Muudatused Soome sadamamaksudes.

Eesti laevaomanikele, kelle laevad käivad Soome sadamais, võiksid pakkuda huvi muudatused sealseis sadamamaksudes, mis astusid jõusse 1. jaan. 1930. a. Need muudatused on järgmised:

1. Tulitornide maks (light due) on senise Smk. 1.80 netto rgrtn. pealt tõstetud Smk. 3.00 peale, mis tuleb tasuda nii sisse- kui

väljasõidul, s. o. ühe reisi pealt on see maks endisega võrreldes suurenenud Smk. 2.40 netto rgtn. eest.

2. Ekspeditsioonimaks, mis oli 0.40 Smk. nii sisse- kui väljasõidul, s. o. kokku 0.80 Smk. nettoregtn. eest, on sootuks kaotatud.

3. Kaotatud on ka tempelmaks manifestidelt, tollipassilt ja konossementidelt. Üldiselt on sadamamaksud seega tõusnud, kuna suurenemine ületab vähenemise.

Narvajõe suu ummistunud.

Veeteede valitsus teatab, et Narvajõe suu on liivaga tugevasti ummistunud ja et krediitide puudusel süvendamisest tänavu tuleb loobuda.

Selle tagajärjel ei pääse suuremad aurikud jõesuhu ning puumaterjalide juurevedu reidil seisvaile aurikuile tuleb toimetada praamidega.

Teadmiseks laevaomanikele.

Veeteede valitsus juhib tähelepanu riigikogu poolt 22. novembril 1928. a. vastuvõetud Eesti-Rootsi vahelise laevamöödotunnistuste vastastikku tunnustamise deklaratsioonile (R. T. nr. 98 — 1928. a.), mille alusel veeteede valitsus Eesti lipu all sõitvaile mehaanilise jõuga liikuvaile laevule Rootsi mõõtmise määruste kohaselt Rootsi mõõtkirja, n. n. lisamõõtkirja, välja annab.

Et konventsioon 10. märtsist 1929. a. jõusse astus ja lisamõõtkirja plankett detsembriks 1929. a. kinnitati, siis tuleb seda laevaomanikel silmas pidada ja mehaanilise jõuga liikuvail laevul, milledel Rootsi riiklik mõõdotunnistus puudub, lisamõõtkiri veeteede valitsusest välja võtta, vastasel korral mõõdetakse kõik eelinimetatud laevad Rootsi võimude poolt ümber.

Kas on karta Soome võistlust Londoni pekoniturul?

Daani põllumajandusnõukogu häälekandja 13. skp. annab sellele küsimusele eitava vastuse. Soomes ei olevat seni üldse olnud pekoni väljavedu, kuna Soome ainuke ekspordtapamaja Turus ainult ümbertöötamata sealiha eksporteerib. Kõik pekoni valmistamise jõupingutused olevat seni ainult sellega resulteerunud, et nende päevade sees on Inglismaale saadetud proovikaubana 100 siga. Daani saatkond Helsingis aga teatavat, et suuremaks ekspordiks ei olevat Soomes väljavaa-teid, kuna sigade arv ainult sisemaa tarviduse katvat ja ekspordiks ei jäävat palju üle.

Juba varemalt informeerus Daani saatkond Ungaris sealsete kavade kohta pekoni tööstuse arendamiseks, kuid ka siin tuldi rahustavale otsusele, et esiotsa pole vaja karta mingit võistlust.

Põllumajanduse näitus 1930. a. sügisel Tallinnas.

A.-s. „Näitus“ korraldab kolm erinäitust.

Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi korraldusel peetakse 28. aug. kuni 1. septembrini 1930. a. Tallinnas, uuel näitusplatsil, Kose tee ja Narva mnt. vahel, üleriiklik põllumajanduse näitus. Puhtpõllumajanduslike väärtuste väljapanekute kõrval on ette nähtud väljapanekud ka tähtsamalt tööstusaladelt, käsitöö alalt jne.

Näitus-messi käesoleval aastal ei korraldata. Selle asemel tahab A.-S. „Näitus“, kes meil on näitusmesside korraldajaks, suuremat rõhku panna mitmesuguste erinäituste korraldamisele.

Käesoleva aasta kohta on tal kavas kolm erinäitust: aprillikuu keskel korraldatakse riietuse ja jalanõude erinäitus, kus välja pannakse ainult kodumaa riided, valmisriided ja jalanõud.

Aprillikuu lõpul korraldatakse autode erinäitus ja oktoobri- või novembrikuus raadio ja elektriasjanduse erinäitus.

Vekslite protestid jaanuaris 1930. a.

Jaanuarikuus k. a. protestiti 9.131 vekslit 1.739.190 krooni 50 sendi väärtuses, 6.141 vekslit ja 1.423.000 krooni vastu jaanuarikuus 1929. a.

Soome:

Puuvillatehased on nüüd peale tollide tõstmist mõne vähenõutava kaubasordi hindu alan-danud 40 pennist kuni 1 S. margani mtr. pealt. Seda „hinnaalandust“ ei võeta tõsiselt, seletatakse, et töösturid on tahtnud pisut demagoogiat teha.

Eesti liha sissevedu Soome on 1929. a. langenud. „Uusi Suomi“ toob teate tollivalitsuse statistika andmetel, et l. a. on Eestist sisse toodud sealiha: värsket — 20.400 kg. (1928. a. 218.684 kg.), suitsetatud — 24.510 kg. (1928. a. — 29.122 kg.), loomaliha, värsket — 1.067.762 kg. (1928. a. — 2.654.982 kg.).

Uus isolatsiooniatmetehas ehitusel. Ameerika Backus O/Y on otsustanud ehitada Soome uue isolatsiooniatmetehase. Asutatakse a.-s. Insulite Coof Finland põhikapitaliga

20 milj. Smk. Aktsiaist on pooled ameeriklaste, pooled Soome O/Y Ahlströmi käes. Tehas ehitatakse Ahvenkoski juure Kümi jõeale, aastane toodang on 40.000 tonni isolatsiooninainet. Nimetatud ainet tarvitatakse seinte ja põranda isoleerimiseks läbikulumise vastu, s. o. mingiks masoliidi sarnaseks wallbordiks. Toormaterjalina tarvitatakse puutööstuse ja saeveskite jäätiseid jne., mis mehaanilisel teel ümber töötatakse ja ehitusmaterjaliks kõlvuliseks muudetakse. Ehitatav tehas on esimene sellesarnane Euroopas. Kuuldavasti on praegu ka Rootsis Mo Domsjö's üks samasuguse ehitusaine tehas ehitusel.

Poola:

Balti-Skandinaavia kaubanduskoja juures avatud Eesti sektsioon.

(Koda asub Varssavis Rynek St. Miasta 31.)

Hiljuti avatud Balti-Skandinaavia kaubanduskoja juures Varssavis, mille ülesandeks on arendada kaubandust Poola ja Balti ning Skandinaavia riikide vahel, hakkas tegutsema Eesti sektsioon. Asjast huvitatud Eesti ärimed võivad ekspordi ja impordi küsimusis Eesti ja Poola vahel pöörduda otsekohe Eesti sektsiooni poole, kus neile antakse tarvilisi seletusi ja näpunäiteid.

Poola kaubalaevastiku areng.

Kaubandus-tööstusministeerium ostis 4 laeva 1.750 tn. mahuga. Need laevad on mõeldud alalise ühenduse pidamiseks Gdynia ja Libau, Riia, Tallinna, Hamburgi, Bremeni ja Antverpeniga.

K. a. peetakse Poznanis rahvusvaheline liikumisvahendite näitus. Mitmed riigid on juba

oma osavõtust teatanud. Ühendatud Osariigid esinevad auto- ja lennuvahenditega. Mitmekülgset esineb Saksa ja Inglise tööstus. Prantsuse tööstus tahab esineda veoautodega, signaali- ja külmutusseadetega, Belgia — raudteemudelitega ja sadamaseadetega, Itaalia — veoautodega ja Helveetsia tööstus — vedurite ja elektriseadetega. Arvurikkalt esineb Tšehhoslovakkia tööstus. Kõige arvurikkamalt esineb muidugi Poola ise.

Kartograafilises osakonnas esinevad Ameerika ja Jaapani suurimad firmad.

Rootsi:

Väliskaubanduse konjunktuuris on märgata lõdvenemist metsasaaduste väljaveos, mis on tingitud Vene võistlusest Inglise turul. Teistel aladel muudatusi ei ole.

Põllusaaduste hinnad on suuresti langenud: rukki 100 kg. maksab 13½ krooni, kaer 9 krooni.

Elukalliduse indeks 1. jaanuaril s. a. on 167.

Elatisindeks on jaanuari jooksul langenud 147 pealt 145 peale, mis peaaegselt on tingitud või, munade ja kohvi hindade langemisest. Või ja munade hinnad on praegu tőepoolest enneolemata madalad: munade 1 kilo maksab detailmüügil 1,60 krooni.

Eestist on viimase kuu jooksul toodud Rootsi: ajalehepaberit (mis siit edasi välja saadetakse), vanavaske-rauda ja vähesel määral kala.

Rootsi-Saksa vahelise äsja allakirjutatud kaubalepingu lisalepingu vastu tõstsid põllumehed komisjonis kõvasti kära, soovitades see jätta kinnitamata. Ei ole aga kahtlust, et Riiksdag lepingu kinnitab.

Ettevõtete tegevusest.

Tartu tööstuslikke ettevõtteid.

Õlle- ja limonaaditehas „Livonia“.

Juba kaugemas minevikus oli õlle keetmine aset leidnud egiptlaste, kreeklaste, roomlaste ja sakslaste juures. Tooraineteks õllevalmistusel tarvitati ka ennevanasti otri, osalt veel nisu ja muud teravilja, kuid humalate juurelisamine õllele oli täiesti tundmatu. Humalate asemel tarvitati õllele maitse andmiseks mitmesuguseid taimi, männikasve jne.

Humalad võeti tarvitusele esmakordselt 9. sajangul, kuna üksikuis mais oli humalate kasutamise kaua aega hoopis keelatud. Nii valmistati Inglismaal õlut humalatega alles 15. sajangul.

Ka Eestis on õlle keetmine ammu tuntud.

Oma iseloomult on õllevalmistus meil kahesugune: koduseks tarvitamiseks ja müügiiks valmistatud õlu. Koduõlle valmistus on peamiselt maal levinenud, kus kogu õlle valmistus sünnib väga lihtsalt ja ilma eriliste abinõudeta.

Müügiõlle produtseerimine on juba vähemate või suuremate tööstuste kanda. Kuna õlle valmistuseks on siin vastavad seadised ja hoopis teistsugune toorainete vahekord, kui koduõlle juures.

Õlletööstuse tekkimise kohta Eestis puuduvad lähemad andmed, kuid suurtööstus sel alal rajati 19. sajangu viimasel veerandil. Enne maa-

ilmasõda tegutses terve rida vahemaid õllefabrikuid (mõisate juures) ja 3—4 suuremat ettevõtet. Iseseisvuse aastatel on vähemad fabrikud oma tegevuse lõpetanud ja on järele jäänud ainult 4—5 suurtööstust, millised küllaldaselt meie turunõudeid rahuldada suudavad. Õlletööstusele, tema elujõu alalhoiuks on aga suureks toeks — täieline õlle sisseveo keeld.

Kui käesoleval ajal, suure võistluse tõttu, töötavad õlletööstused on paisatud erimaakondadesse ja igal ettevõttel on jäänud võimalus varustada oma saadustega peamiselt lähemat ümbruskonda, siis Tartus selle vastu on püsima jäänud kaks õllefabrikut: „A Le Coq“ ja „Livonia“.

„Livonia“ õllefabrik on asutatud peale maailmasõda. Ettevõtte omanikuks on Hans Silbergleich, kes ühtlasi on ka fabriku peameister. Tööstus on mahutatud mitmekordsesse kivihoonesse, kus üles on seatud vastavad seadised, nagu viljapuhastus ja sorteerimismasinad, linnase kuitvatisahjud ja purustamis-puhastusmasinad, linnase automaatkaal, õlle keedukatlad ja külmutus-aparaadid ning täiesti modern õlle tõstmise automaatmasin (1929. a. mudel). Viimane on kõige

täielikum, mis Eesti õllefabrikutes olemas — täidab 1500—3000 pudelit tunnis.

Kogu õlle valmistustöö sünnib kümnetes eriruumides, kus üles on seatud vastavad seadised.

Peale selle on veel mitmed linnase kasvatusruumid ja salved ning õlle käärimis- ja laagerkeldrid.

Et õlle kõrval ettevõtte valmistab veel mitmesuguseid karastavaid jooke, nagu keedetud mõdu, limonaade, kvasse, seltersi jne., siis on nende saaduste valmistamiseks tööstusel veel eriosakond vastavate seadistega.

Kõige laiemal määral laseb ettevõtte turule aga õlut, eeskätt heledat sorti. Töölisi on ettevõttel 30-ne ümber. Vilja töötatakse aastas läbi kuni 15—16 tuhat puuda, peaaesjalikult kodumaa, kuid tihti ka välismaa oma.

1929. a. läbikäik on olnud 4—6000 pudelit päevas.

Vaatamata kõva võistluse peale „Livonia“ õlletehas on jäänud üheks elujõulisemaks omal alal ja tema saaduste müük on hästi organiseeritud kogu Eestis.

—k.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

Avaldatakse teadmiseks tollikomitee otsused:

Tollikomitee tunnistas:

I. A. Sisseveotariifis.

Nahkribadest, koetud kanga osaliselt, valmistatud teos, kleebitud kangale, t. t. § 57 p. 6 alla kuuluvaks kui nahast teosed eraldi nimetamata (T.-k. otsus nr. 3474 — 31. I 30. a.).

Lehtrauast, ainult lõikamise teel valmistatud, rombikujulised võred, kaetud asfaltlakiga, t. t. § 154 p. 1 alla kuuluvaks kui lehtrauast teosed, kaetud lakiga (T.-k. otsus nr. 3473 — 31. I 30. a.).

Kruustangid, mis oma suuruse järele (umbes 50 sm. pikk) on määratud töökodadele, lauale poltide abil kinnitavad, t. t. § 161 p. 2 alla kuuluvaks kui rauast käsitööriistad eraldi nimetamata (T.-k. otsus nr. 3479 — 31. I 30. a.).

Paber, mis leotatud läbi asfaltõliga (Mulch Paper), määratud maapinna katmiseks soojuse ja niiskuse hoidmise eesmärgiga, t. t. § 177 p. 1-b alla kuuluvaks kui paber, antiseptiliste ollustega läbi leotatud (T.-k. otsus nr. 3476 — 31. I 30. a.).

Eestikeelne seinakalender, mis koostub: a) papist alusest, mille ülemine pool pildiga ja pealkirjaga „shell“, b) 12-lehelisest kalendrist, mis kinnitatud kokku klambrite abil; kalender paigutatud papist aluse alumisele poolele, t. t. § 178 p. 3 alla kuuluvaks kui välismaal trükitud kalender Eesti keeles, köitmata (T.-k. otsus nr. 3477 — 31. I 30. a.).

„Vürfel Cambier“, mis koostub: a) parkainet — 30,6%, b) mitteparkainet — 19,4%, c) vett — 9,7%, d) mittelahuvat — 40,3%, ja on määratud nahaparkimiseks, t. t. § 124 p. 3 märkuse alla kuuluvaks kui eraldi nimetamata keemiaaine nahaparkimiseks (T.-k. otsus nr. 3468/3429 — 24. I 30. a.).

Rauast hinged, mille kruviaugud järeltöötamise teel on tehtud kooniliseks (ka osaliselt), t. t. § 153 p. 1 alla kuuluvaks kui rauast teosed, üle töötatud (T.-k. otsus nr. 3450 — 17. I 30. a.).

§ 2.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee tunnistas autobused, mille šassiid pärit Ameerika ühisriikidest ja karosseriid ehitatud peale Soomes, kuuluvaks minimaal-lepingutariifi alla enamsoodustuse alusel, kui kaubale nõutavad päritoludokumendid on juure lisatud (T.-k. otsus nr. 3443 — 17. I 30. a.).

KREDIIT PANK

TALLINNAS

OSAKONNAD: Abjas, Antslas, Haapsalus, Hiiu-Keinas, Jõhvis, Narvas, Nõmmel, Tapal, Tartus, Tüiril, Viljandis ja Võrus.

Aktiva.	Äriseis 31. detsembril 1929. a.	Passiva.	
Kassa ja arved teistes pankades	Kr. 750 006.15	Aktiakapital	Kr. 1.400.000.—
Väärtpaberid	" 357.311.13	Tagavarakapital	" 394.200.—
Välisraha ja vekslid välisval.	" 680.522.31	Amortisatsioonikapital	" 336.843.32
Laenud	" 16.778.056.—	Ametnik. abiandm. kapital	" 116.293.54.—
Korrespondendid:		Hoiusummad	" 12.763.256.82
Loro	Kr. 91.643.08	Korrespondendid:	
Nostro	" 527.125.96	Loro	Kr. 721.904.25
Osakonnad	" 1.729.593.38	Nostro	" 454.547.77
Garantiid ja akkreditiivid	" 7.462.812.17	Osakonnad	" 1.797.770.26
Kinnisvara	" 1.889.486.48	Aval. kreditorid	" 7.462.812.17
Muud aktivad	" 891.794.69	Rediskont ja laenud teist. pank.	" 4.141.993.65
		1929. a. puhastulu	" 212.557.49
		Muud passivad	" 1.576.375.06
	Kr. 31.158.354.33		Kr. 31.158.354.33

Inkasso dokumente Kr. 1.634.475.36 väärtuses.

Aktiva.	Äriseis 31. jaanuaril 1930. a.	Passiva.	
Kassa ja arved teistes pankades	Kr. 1.445.658.57	Aktiakapital	Kr. 1.400.000.—
Väärtpaberid	" 356.497.09	Tagavarakapital	" 394.200.—
Välisraha ja vekslid välisvaluut.	" 835.011.32	Amortisatsioonikapital	" 336.843.32
Laenud	" 16.796.675.16	Ametnikk. abiandmise kapital	" 117.138.72
Korrespondendid:		Hoiusummad	" 15.193.276.21
Loro	Kr. 107.848.02	Korrespondendid:	
Nostro	" 584.858.46	Loro	Kr. 666.207.42
Osakonnad	" 1.619.697.32	Nostro	" 777.064.21
Garantiid ja akkreditiivid	" 7.777.370.91	Osakonnad	" 1.623.741.96
Kinnisvara	" 1.889.486.48	Aval. kreditorid	" 7.777.370.91
Makstud 0/00 ja komisjon	" 43.002.92	Rediskont ja laenud teist. pank.	" 4.040.153.54
Kulud	" 69.435.18	Saadud 0/00 ja komisjon	" 229.468.58
Muud aktivad	" 928.144.31	1929. a. puhaskasu	" 212.557.49
		Muud passivad	" 1.685.663.18
	Kr. 32.453.685.54		Kr. 32.453.685.54

Inkassoks dokumente Kr. 1.420.191.22 väärtuses.

Juhatus.

Välisbörsid.

	L O N D O N									
	14. II	15. II	17. II	18. II	19. II	20. II	21. II	22. II	24. II	25. II
Frank . . .	124.16	124.20	124.22	124.21	124.26	124.26	124.29	124.25	124.24	124.21
Dollar . . .	4.86 ^{5/32}	4.8613	4.8604	4.8593	4.8591	4.8599	4.8621	4.8612	4.8623	4.8625
Rootsi kroon	18.13 ^{1/2}	18.13	18.12 ^{3/4}	18.12 ^{1/8}	18.118	18.12	18.12 ^{1/4}	18.12	18.11 ^{7/8}	18.11 ^{7/8}
Daani kroon	18.16	18.15 ^{7/8}	18.16 ^{1/4}	18.16 ^{1/4}	18.16 ^{1/4}	18.16 ^{1/8}	18.15 ^{7/8}	18.158	18.15 ^{5/8}	18.15 ^{5/8}
Norra kroon	18.20	18.17 ^{7/8}		18.18 ^{1/4}	18.18 ^{1/4}	18.18 ^{1/4}	18.18 ^{3/8}	18.18 ^{3/8}	18.18 ^{1/4}	18.18
Saksa mark .	20.37	20.36 ^{7/8}	20.37	20.37	20.368	20.36 ^{5/8}	20.36 ^{7/8}	20.36 ^{3/4}	20.36 ^{7/8}	20.368
Soome mark	193 ^{3/8}	193.37	193.30	193.20	193.20	193.10	193.20	193.12	193.22	193.22
Floriin . . .	12.12 ^{3/8}	12.1275	12.1246	12.1181	12.1178	12.1237	12.1243	12.12 ^{1/2}	12.1250	12.1256
Liira . . .	92.90	92.91	92.90	92.90	92.86	92.84	92.85	92.82	92.82	92.83
Helveetsia fr.	25.20	25.20 ^{1/8}	25.198	25.19 ^{1/4}	25.19 ^{5/8}	25.19 ^{7/8}	25.19 ^{7/8}	25.19 ^{3/4}	25.19 ^{3/4}	25.19 ^{7/8}
Cehhosl. kr..	164 ^{3/8}	164.25	164.25	163.90	164.06	164.12	164.12	164.12	164.12	164.18
Belgia frank	34.8950	34.90 ^{7/8}	34.908	34.90 ^{1/8}	34.90 ^{1/8}	34.89 ^{1/4}	34.89 ^{1/8}	34.89 ^{3/4}	34.89 ^{3/8}	34.88 ^{5/8}
Sillingid . .	34.53 ^{1/2}	34.53	34.53	34.51	34.51	34.50	34.51	34.52	34.50	34.51
Pengo . . .	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78
Latt . . .	25.27	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25
Litt . . .	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75
Cerv. . . .	9.46	9.45	9.45	9.45	9.45	9.45	9.45	9.44	9.44	9.45
Eesti kroon .	18.20	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22
Höbe p/unts	20 ^{5/16}	20/—	20/—	20 ^{1/16}	19 ^{15/16}	19 ^{13/16}	20		19 ^{7/8}	19 ^{13/16}
Plaat. p/unts		210/—								
Kuld p/u.	84/11 ^{1/4}								84/11 ^{1/4}	

	B E R L I N									
	14. II	15. II	17. II	18. II	19. II	20. II	21. II	22. II	24. II	25. II
Naelsterling .	20.367	20.364	20.367	20.369	20.371	20.365	20.363	20.365	20.367	20.368
Frank . . .	16.40	16.39	16.40	16.395	16.395	16.39	16.39	16.385	16.39	16.40
Dollar . . .	4.189	4.189	4.19	4.1915	4.1925	4.190	4.1895	4.19	4.189	4.189
Rootsi kroon	112.32	112.31	112.32	112.37	112.40	112.38	112.37	112.39	112.39	112.40
Daani kroon	112.19	112.16	112.18	112.18	112.16	112.13	112.15	112.18	112.18	112.18
Norra kroon	112.01	112.02	112.03	112.04	112.04	111.98	111.98	111.99	111.99	112.02
Soome mark	10.534	10.534	10.534	10.541	10.543	10.54	10.54	10.539	10.537	10.533
Floriin . . .	167.92	167.92	167.94	168.05	168.09	168.—	167.95	167.95	167.95	167.99
Liira . . .	21.915	21.925	21.92	21.92	21.92	21.925	21.93	21.935	21.93	21.935
Helveetsia fr.	80.80	80.795	80.82	80.845	80.84	80.80	80.81	80.82	80.815	80.775
Cehhosl. kr..										
Belgia frank	58.355	58.355	58.34	58.34	58.36	58.34	58.34	58.35	58.35	58.37

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

	Kroonid.		Kroonid.
Jahud: nisu, pehme, Ameerika ja Inglise 100 kg.	46.00 - 48.00	„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 klg. eest ühes valge puuvillase kotiga.	
„ sõre, Ameerika ja Inglise	46.00—47.00	Püülijahu:	
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski		Rukkipüütl patent (à 50 kg.)	25.00
Jahu: rukki	12.50—13.40	harilik	—
rukkipüütl	20.00—21.00	„Eesti Parem“ saiajahu à 50 kg.	45.00
nisu, pehme		„Kalev“	42.50
sõre	36.00—47.50	„Taara“	41.00
		„Kungla“	38.00
		„Sampo“	36.00

		Kroonid.			Kroonid.
Manna		48.50	Koks, kütte		44.00—45.00
Granular		44.50	Koks, gaasi, Tall. gaasivabrik		35.00—40.00
"	poolsõre	47.00	Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j.		6.10
"	sõre	47.50	"	I " B	5.50
A/S. Rotermanni teh.	100 kg.		"	II " B	4.90
Jahu, rukki	"	12.00—12.75	"	III " B	2.75
"	püül	19.00—18.20	"	fenolaat, netto	100 kg. 9.50
"	nisu, pehme — sõre	34.90—46.90	"	gudron, brutto	" 12.25
Nisu, Eesti	"	22.60—23.20	"	pigi	" 11.25
Rukis, Eesti	"	11.—	"	tooresõli, netto	" 9.25
"	Saksamaa	10.50	"	mootornafta	" 10.—
"	Poola	10.50	Kütteturvas (Riigi turbatööst.)	1000 kg.	12.85
Kaerad, toidu, Eesti	"	11.00—11.50	Raud, sordi	100 kg.	14.85—16.00
"	Saksamaa	—	"	vits	" 17.00—28.00
Odrad, õlle, kodumaa	"	15.00	"	plekk	" 18.00—28.00
"	toidu	14.00—14.30	"	plekk, tsingitud	" 34.00—37.00
"	Eesti	—	"	talad	" 14.00
Herned, rohelised	"	31.—32.—	Teras, inglise	"	75.00—100.00
Riis, Burma II	"	37.00	"	Saksa	" 75.00—150.00
Kartulid, eksport	"	3.80—4.80	"	vedru	" 27.50—30.50
"	piirituse	3.10—3.50	"	tõrriistade	" 73.25—85.40
Kartulitärklis „Superieur“	"	31.50—33.—	"	talla, ree	" 17.70—18.00
Siirup, kartuli, 420/0	"	40.—	Inglistina	"	450.—
Glükoos	"	38.—	Seatina	"	60.00—62.00
Või, eksport, I sort	1 kg.	2.38—2.43	Vaskplekk, punane	"	200.00—220.00
Margariin, välismaa	"	1.17—1.22	"	valge	" 185.00—220.00
"	kodumaa	1.09—1.15	Tsinkplekk	"	90.00—95.00
Kaseiin, Eesti	100 kg.	70.—75.—	Masinaõli,	"	27.00—28.00
Juust „Schweitsi“, kodumaa	1 kg.	1.70—1.80	"	Poola	" 24.40—26.80
Munad, eksport, Is. (kast 360 tk.)	kast	—	"	Ameerika	" 29.00—31.50
Kakao, Hollandi	1 kg.	1.30—1.75	Mootorõli	"	35.40—42.70
"	Inglise	1.25—1.45	"	Poola	" 33.50—39.60
Kohv, Rio, Santos	"	2.30—2.50	Autoõli, Ameerika	"	39.65—103.70
"	Kesk-Ameerika sordid	3.10—4.60	"	Poola	" 45.75—61.00
Tee, laht., Orange Pekoe, Tseilon	"	5.20—5.65	Linaseemneõli	"	90.00—92.00
"	Orange Pekoe, Java	4.00—5.00	Värniis	"	90.50—92.00
"	Moning, Hiina	4.10—4.70	Tsilindriõli, Ameerika	"	34.00—35.00
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	100 kg.	—	"	Vene 280 ⁰	" 33.00
"	" " " Č.-Slov.	32.00	"	" 320 ⁰	" 65.00—70.00
"	" " " Poola	30.50	"	Ameerika 280 ⁰	" 31.50—36.60
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	"	—	"	" 320 ⁰	" 44.00—54.90
"	jaam Irboska ja Narva	3.40	Nafta, Vene	"	12.50—13.00
"	" " " Saksa	3.40	"	Ameerika	" 11.90—12.50
Heeringad, Yarmouth, Matties	tünn	—	"	Poola	" 12.20
"	Schoti Matties	40.00—48.00	Petrooleum, Vene, sisternid ja		
Heeringad, Schoti Matfulls	tünn	42.00—50.00	"	vaadid	" 19.20—20.35
"	Islandi	23.00—25.00	"	Am., sistern. ja vaadid	" 19.20—20.35
Liha, sea, I sort	1 kg.	1.10—1.15	Bensiin, Vene	"	44.15
Liha, looma, I sort	1 kg.	0.45—0.65	"	II sort	" 38.65
Õlikoogid, linaseemne	100 kg.	18.00	Bensiin, Ameerika	"	11.40
"	päevalille	18.20	Eesti traktorbensiin	"	16.20—17.00
"	suhkrupeedi	9.00	Pesusooda, kodumaa	"	9.50—10.00
"	kookus	17.20	Seebikivi	"	27.00—30.00
Jahu, päevalille	"	18.50	Värvid, nigros., veessulav, välism.	"	5.50
Segajõutoit I s.	"	16.90	"	tsinkvalge, välism.	1 kg. 0.85
"	II s.	13.50	"	tinavalge,	" 0.92—0.95
Soja tangud	"	17.50	"	ooker,	" 0.18—0.26
Nisukliid	"	9.45—10.00	Vätisained, salpeeter, Norra	100 kg	—
Pauvillane riie, Bjas netto	meeter	0.57—0.72	"	" " " Čiili	" 20.80
"	Mitkal	0.44—0.53	"	superfosfaat 17—18%	" —
Lina, Petseri saatejaam	1000 kg.	9.15	"	" " " 18—20%	" 6.40
"	Võru	884.50	"	" " " Thomasjahu 15—16%	" —
"	Liivi	823.50	"	" " " " 16—18%	" 6.30
"	Tartu	823.50	"	Lubjasalpeeter	" 20.—
Kivistisi, auru, Yorkshire,			"	Kaalisool 30%	" —
"	2 korda pestud	1000 kg. 29.50—30.50	"	" " " 40%	" 10.45
"	" " Newcastle	28.50—29.50	"	" " " Kainiit 12%	" 4.50
sepa	"	30.50—31.50	Väävelhappummoniaak	"	22.—

PÄRNU PANK A/S.

Pärnus, „Endla“ seltsi majas.

Telegr. aadr.: „Pärnupank“. Telefonid: üldine 1-13,
kassa ja raamatup. 6, juhatus 1-91. Äritunnid 9—2.

Suurim ja vanim rahaasutus Pärnumaal.

Võtab raha hoiule ja maksab ajakohast protsenti.
Toimetab kõiksugu pangaoperatsioone sise- ja välismaal.

JUHATUS.

Kõige suurem veinikelder Eestis O.-ü. „Alko“ Viljandis.

*Veinid, vahuveinid, liköörid ja napsid kõige kõrgemate auhin-
dadega näitustel ja näitusmessidel „Grand Prix'ga“ kroonitud.*

*I järgu joogid kõikides sellekohastes kauplustes ja restoraani-
des saadaval.*

U U D I S:

*Tollimäära alanduse tõttu eht Prantsuse cognac'ilt on tehastel võimalus
selle ligilisanusega kuni 75% müügile lasta alandatud hindadega.*

*Estonjak, Eesti Lipp superieur V. S. O.
" " " extra très vieux V. S. O.
" " " très vieux X X X
" " " vieux X X
Brandy X X X*

Vabrik ja pealadu: Viljandis, Lossi tän. 34, kõnetr. nr. 23.

Kauplus: Viljandis, Tartu tän. nr. 7, kõnetr. nr. 39.

**Esindus ja kauplus: Tallinnas, S. Karja tän. 20/8. A.-S. Kauba-
maja Estika, kõnetr. nr. 12-67.**

TALLINNA LINNAPANGA

arvete seis 1. jaanuariks 1930. a.

AKTIVA.

PASSIVA.

Kassa	Kr.	45.317.38
Arved teist. krediitasut.	"	76.255.51
Panga pär. olevad väärtused:		
a) väärtpaberid	Kr.	8.097.95
b) välisraha	"	75.114.79
Diskonteeritud vekslid	"	83.212.74
Tähtsaj. laenu ja kontokorrent-laenu	"	1.817.562.84
Garantiide deebitorid	"	1.789.704.28
Korrespondendid:		
„Loro“	"	172.157.72
„Nostro“	"	399.304.65
Liikuv varandus	"	319.585.58
Jooksv. kul., makstud % ja kom.	"	17.994.49
Muud aktiva väärtused	"	183.065.18
		26.579.56
		<hr/>
		Kr. 4.930.739.93

Panga kapitalid:

a) põhikapital	Kr.	493.998.85
b) tagavarakapital	"	47.854.22
c) erikapital	"	16.560.17
Hoiusummad	"	3.704.503.27
Väljaantud garantiid	"	172.157.72
Saadud % ja komisjon	"	417.370.05
Riigimaksud	"	5.314.07
Muud passiva väärtused	"	72.981.58
		<hr/>
		Kr. 4.930.739.93

°/ü. *A. Bliebernichti*

õllevabrik

Pärnus,

Suur Jõe t. 10/12

Kõnetr. 146, 364

Õllevabrik, limonaaditehas
linnasetööstus

Parimad limonaadid.

Maitsev õlu.

PÄRNU LINATÖÖSTUSE A.-S.

PÄRNUS, RÄÄMA T. 38. TEL. 1-25.

Suurim ja täielikuim linatööstus, värvimis- ja villavabrikud

Linavabrikus

valmistatakse linast ja puuvillast riidet, laudlinu, käterätte, pleegitud ja pleekimata voodilina-, särki- ja püksiriiet; presendi-, koti-, madratsi- ja mitmesugust vaheriiet.

Põllupidajatele

linade vastu vahetatakse kohe lõngu ja valmisriiet.

Kalameestele

kalavõrgud, võrgulõngad, selise- ja õnge-nöörid kanepist ja puuvillast.

Värvimisvabrikus

Vana-Pärnus, Tallinna-Posti tän. 6, telef. 124,

värvitakse riidet ja lõngu, vanutatatakse, pres-sitatakse, aurutatatakse, schääritatakse ja pestakse kangaid, suurätte ja vaipu.

Värvitakse ja trükitakse vooditekke.

Villatööstuses

värvimisvabriku juures, Vana-Pärnus,

kraasitakse ja kedratatakse villu ning korru-tatakse igas jämeduses lõngu.

Pärnu Linatööstuse A/S.

vabrikute tööde vastuvõtmise kohad on igas linnas ja rahvakäidavates kohtades maal.